Q. B. F. F. Q. S.

DISSERTATIO. HISTORICO. CRITICA

DE

HONORIBVS. MEDICORVM APVD. VETERES

QVAM

PRAESIDE

VIRO. PLVRIMVM. REVERENDO. CLARISSIMOQVE

DOMINO

M. CHRISTOPHORO. WOLLIO.

S. S. THEOLOGIAE. BACCALAVREO. ET. AD

D. PETRI. CATECHETA.

STVDIORVM. SVORVM. ADHVC. MODERATORE

LONGE. HONORATISSIMO

IN. ACADEMIA. PATRIA

D. VIIII. APRIL. cIↄ. Iↄcc. XXXII

H. L. Q. C.

PVBLICE. TVEBITVR

AVCTOR

POLYCARPVS. FRIDERICVS SCHACHER

LIPSIENSIS.

LIPSIAE

LITTERIS. IO. CHRISTIANI. LANGENHEMII.

DISSERTATIO. HISTORICO. CRITICA
DE
HONORIBVS. MEDICORVM
APVD. VETERES

ΣΥΝΟΨΙΣ.

Initio exhibetur ſpecimen honorum, quibus antiqui ornarunt Theologos, §. I. *et Iureconſultos,* §. II. *Tum vero praeſens inſtitutum indicatur, qua nimirum ratione acturi ſimus de honoribus* MEDICORVM *apud veteres,* §. III. *Horum auctor eſt, ſi rem ipſam putes, ipſe* DEVS, *qui rerum naturalium cognitionem primo homini conceſſit, ipſamque naturam medicamentis locupletauit,* §. IIII. *Hinc oſtenditur, quomodo coluerint medicos priſci* AEGYPTII, §. V. IVDAEI, MOSE *praeeunte, nec non* SINENSES *et* MALABARES, §. VI. *In primis* GRAECI, *qui Medicos in* DEORVM *numerum retulerunt, titulisque* τῶν Σωτήρων *et* Θεῶν ἐπιφανῶν *ornarunt,* §. VII. *Ex his, praeter alios, eximii eminentesque adducuntur, vt* APOLLO, §. VIII. Et AESCVLAPIVS, *huiusque honores Pergameni celeberrimi,* §§. VIIII, X. *Honores Aſclepiadarum,* §. XI. *Docetur porro, qualem honorem Medicis attulerint Scholae in Graecia erectae, nec non* REGES MEDICI, §. XII. POETAE *ac* PHILOSOPHI MEDICI, §. XIII. *Honores* HIPPOCRATIS COI, *et ſui aeui medicorum,* §§. XIIII. XV. *Poſt huius aetatem* ARISTOTELES *aliique ob Medicinae peritiam ab* ALEXANDRO M. *honeſtati ſunt, vbi et inſignes Medicorum honores apud* ARABES

commemorantur, §. XVI. HEROPHILI *et* ERASISTRATI *sectatores a Smyrnaeis olim* NVMMIS *sunt ornati, qui describuntur*, §. XVII. XVIII. *His expositis, sequuntur honores Medicorum apud* ROMANOS, *vbi distincte exponitur, quisnam medicinam primus Romam transtulerit, et an eadem exsul fuerit*, §§. XVIIII. XX. *Tunc etiam lis, an seruilis apud Romanos Medicorum conditio fuerit, cum cura dirimitur, ad vindicandos nimirum Medicorum honores*, §§. XXI. XXII. XXIII. XXIIII. *Ceterique honores Romani adduntur*, §. XXV. *Neque omitti debuit* APOLLONIVS *ille* TYANENSIS, *vbi inquiritur, quaenam eius fuerit medicina*, §. XXVI. *Et ficta simul eiusdem* Ἀποθέωσις *reiicitur*, §. XXVII. *Postremo loco adiicitur specimen honorum, quos prisci* CHRISTIANI *quibusdam Medicis habuerunt: his enarratis*, EXPLICIT DISSERTATIO, §. XXVIII.

§. I.

I verum est, quod nemo dubitat, Vrbis lumen, M. T. CICERONEM, gloriam verae virtutis fructum, amplissimumque praemium, iure meritoque appellasse: a) non erit infitiandum, homines eruditos, qui, debitis solidioris doctrinae praesidiis instructi, de re publica praeclare insigniterque merentur, in primis etiam dignos esse, quos omni prosequamur veneratione. Hanc rem intellexisse veteres, maximi, iique interdum nimio magni, honores argumento sunt, quibus homines eruditionis laude insignes ornarunt, siue THEOLOGOS, siue ICTOS, siue denique MEDICOS consideremus. Excito testem ipsam ΘΕΟΛΟΓΟΥ appellationem, qua ii omnes, qui λόγον περὶ τῶν Θεῶν quacunque ratione promouebant, olim insigniebantur. Quanto enim maior religio erat, qua deos profanae suspiciebant gentes, tanto excellentiorem iis, quibus sacra deorum curanda erant, habere honorem, sui existimabant officii. Hinc, qui primas rerum origines, nec

a) in PISON. cap. XXIIII. et pro MILONE cap. XXXV.

nec non deorum genealogias, apud Orientis populos, Aegyptios in primis, atque Phoenices vſitatas, deſcripſerat, SANCHVNIATHON, id nominis retulit. Cui rei indicio eſſe videntur fragmenta, quae, tanquam ſeruatas e naufragio tabulas, ad noſtram vſque aetatem propagauit EVSEBIVS b) qui et: Ταῦτα μὲν, inquit, ὁ δηλωθεὶς ἀλήθειαν ὁμοῦ καὶ παλαιότητα τῷ δὴ ΘΕΟΛΟΓΩ μαρτυρήσας. *Haec ille, quibus iſtius* THEOLOGI *cum in ſcribendo veritatem, tum etiam antiquitatem claram teſtatamque reliquit.* Sum enim in ea haereſi, verendum Patrem non ex ſuopte ingenio, ſed ex vſu gentium profanarum, hanc petiiſſe appellationem; quandoquidem et id, quod litteris mandauit, ſpecimen ſub nomine τῆς Φοινίκων Θεολογίας, diſerte laudatur a THEODORETO. c) Neque hic loci ſilentio praetereundi poetae, HOMERVS, HESIODVS, ORPHEVS, EPIMENIDES, qui propterea quod Θεογονίας compoſuerunt, et caerimoniarum ſacrarum, rerumque diuinarum haud erant imperiti, Θεολόγοι nominabantur, AVGVSTINO d) atque LACTANTIO e) auctoribus. Inter eos, quos excitaui, veteris Graeciae vates, primus a PORPHYRIO ΘΕΟΛΟΓΟΣ dictus eſt, idemque, ſicut et ceteri omnes, communiter ORIGENI τῶν δογμάτων πατέρες, καὶ ἀρχαῖοι ΘΕΟΛΟΓΟΙ τῶν Ἑλλήνων honoris cauſſa appellantur. Speciatim de HOMERO memoriae prodidit PHILOSTRATVS, quod ORPHEVM ἐν πολλοῖς τῶν καλὰ τὴν Θεολογίαν ſuperauerit, in Heroicis, cap. II. p. m. 693. ORPHEVM vero, DIODORVS SICVLVS refert, μεγάλην δόξαν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ μελῳδίᾳ καὶ τελεταῖς καὶ Θεολογίαις, *magnum apud Graecos honorem, carminum modulatione, ſacrorumque rituum inſtitutis, et diuinarum rerum explicatione conſecutum*, Lib. I. p. 20. Erat vero eorum, qui deos colebant, theologia triplex. Prima ΜΥΘΙΚΗ, quam poetae tractabant, hiſtorias deorum enarrantes: altera ΦΥΣΙΚΗ, cui philoſophi erant dediti, naturam deorum

b) Praeparat. Euang. Lib. I. p. 31.

c) Ἐν Θεραπείᾳ ἑλληνικῶν παθῶν, ſeu de curandis Graecorum affectionibus, Serm. II.

d) de Ciu. Dei L. XVIII. cap. XIIII.

e) de ira Dei cap. XI. Add. PLVTARCHVS in Solone p. 84.

rum exponentes; cuius rei ergo PHERECYDES, Pythagorae, Philosophi Samii, praeceptor, ΘΕΟΛΟΓΟΥ nomine celebrabatur, de quo IOANNES OWENVS cum cura disseruit: f) et denique ΠΟΛΙΤΙΚΗ, quae in re sacra minus, quam in legibus ciuitatis, versabatur. Quandoquidem igitur hi omnes ΘΕΟΛΟΓΟΙ non sine quadam honoris significatione dicebantur, eos tamen hoc nomen insigniter ornauit, qui mysteriorum erant interpretes, quique deorum vaticinationes et oracula, atque adeo omnia, quae huc spectabant, interpretabantur; id quod haud inscite probauit GISBERTVS CVPERVS, g) vir elegantis ingenii. Occurrit autem vox non modo apud CICERONEM, ARNOBIVM, aliosque, verum etiam in nummis Q. HERENNII ETRVSCI MESSII DECII NOB. CAES. Perspicuum est enim, in antiquis nummis praecipuos honorum titulos repraesentari. Singularem eiusmodi DECII nummum, eumque Pergamenum, et maioris, vt vocant, moduli, exhibuit vir in hoc litterarum genere summus, EZ. SPANHEMIVS, in praestantissimo de vsu et praestantia Numism. Opere, Diss. VI. p. 593. edit. Amstelod. cIↃ IↃc LXXI. Exstat hinc huius HERENNII vultus cum inscriptione ΚΟΥΙΝ. ΕΡΕΝ. ΕΤΡΟΥΣΚΟΣ ΜΕΣ. ΔΕΚΙ. illinc vero duae apparent figurae, vna HERCVLIS stantis, qui dextra fulmen gestat, h) sinistra autem clauam IOVI porrigit sedenti, cum litteris ΕΠ. ΚΟΜ. Φ. ΓΛΥΚΩΝΟΣ. ΘΕΟΛΟΓΟΥ, infra ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. ΠΡΩΤΩΝ. Γ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Qua postrema voce νεωκόροι dicuntur Pergameni, eo quod ipsis publica sacrorum, ludorum atque certaminum, in honorem deorum atque Augustorum instituendorum, cura saepenumero erat mandata. i) Ad hanc vero Θεολόγου appellationem

f) in Theologum. Lib. I. cap. I. p. 4.

g) in Apotheosi seu Consecratione HOMERI, p. 111.

h) Solebant enim antiqui, vt notum est, HERCVLEM ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΝ, id est, FVLMINE ARMATVM, repraesentare.

i) Hinc in nummis M. AVRELII LVCII VERI, aliisque, apud TRISTANVM, PATINVM, SPANHEMIVM, VAILLANTIVM, MORELLIVM, HAR-

nem quod attinet, ſagaciter, ex mea quidem ſententia, 10. HARDVINVS S. I. coniecit, ea hic loci ſigillatim deorum, AVGVSTORVM et CAESARVM πανηγυριςὴν deſignari, Opp. p. 139. Qua in re Pergamena me confirmat hiſtoria; quandoquidem AVGVSTVM ΘΕΟΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ duo appellant nummi, apud VAILLANTIVM, Num. Imp. P. II. pag. 51. et in Num. Imp. Graec. pag. 5. Noti quoque ſunt ex GRVTERO atque SPONIO ΑΥΓΟΥΣΤΕΙΑ, ſiue latine *Auguſtalia Pergamena*, vt et ὁ Ἀγὼν ἱερὸς in honorem τȣ̃ ΣΕΒΑΣΤΟΥ celebratus, ex DIONE CASSIO Lib. LI. p. 58. Superſunt antiquitatis monimenta, in quibus ΘΕΟΛΟΓΟΥΣ καὶ ΥΜΝΩΔΟΥΣ, *theologos* et *hymnorum cantores* coniunctos inuenimus. Marmor habet THOMAS REINESIVS, in quo donaria in exſtructionem et ornatum Gymnaſii Smyrnenſis collecta recenſentur, Syntagm. Inſcript. Antiqu. p. 286. Equidem in eo cum viro erudito me haud coniungo, quod priori nomine ſignificari cenſeat, qui quouis modo circa ſacra publica famulati ſint, p. 289. Nec enim video, cur non, id quod vſus vocis vulgatus poſcit, οἱ τῶν μυςηρίων ἐξηγηταὶ ſint intelligendi. Sed haec res quoquo modo ſe habet, id tantum meum erat euincere, quod quidem pluribus verbis, quam mihi propoſueram, peregi, venerabile olim apud gentes deorum cultui addictas THEOLOGORVM fuiſſe nomen.

§. II.

NEC vero minori in celebritate quondam IVRECONSVLTI verſabantur. Vt enim alia tacitus omittam eius honoris indicia: ſatis mihi erit, NVMINA exempli gratia proferre, quae Iureconſultis priſci olim conſecrauerant populi, ſuam erga eos venerationem teſtificaturi. Inter haec primi-

HARDVINVM, Περγαμηνοὶ πρῶτοι δὶς aut τρὶς Νεωκόροι frequentiſſime commemorantur. Sic in marmorea ſtatua, GAIO AVLIO AVLO IVLIO QVADRATO conſecrata, quam in ipſa Pergamo CAR. SPONIVS in Itiner. p. 140. ſq. deſcripſit, legitur: ἡ Βȣλὴ καὶ ὁ δῆμος τῶν πρώτων Νεωκόρων Περγαμηνῶν, S. P. Q. primorum Neocororum Pergamenorum.

primipilum ducebat CERES, ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΣ Graecis, LEGIFERA Latinis, idcirco nominata. Primi etenim homines, qui in societatem coiuerant, agris colendis operam nauabant. Hanc vero artem vt CERERI acceptam eos tulisse, posteri profitebantur: ita eandem etiam legibus homines adstrinxisse, et suas cuique portiones diuidisse, sibi persuadebant. Inde leges ortae: hinc iura nata. Nobiscum concinit OVIDIVS: k)

Prima Ceres vnco glebam dimouit aratro:
Prima dedit fruges alimentaque mitia terris:
Prima dedit leges. Cereris sumus omnia munus.

Ita et DIODORVS SICVLVS refert, τὰς παλαιὰς Ἕλληνας τὴν Δήμητραν l) ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΝ ὀνομάζειν, ὡς τῶν νόμων πρῶτον ὑφ' αὐτῆς τεθειμένων. m) Inde magna quidem festiuitate Θεσμοφόρια ob excellentia, quibus se CERERI deuinctos credebant superstitiosi, beneficia celebrabantur, quibus virgines honestaeque feminae, quae habebant sacerdotem suum, ΣΤΕΦΑΝΟΦΟΡΟΝ dictum, quod videlicet corona cinctus obiret sacra, praeerant, n) teste veteri inscriptione, quam e Graecia Venetias translatus lapis exhibet apud IANVM GRVTERVM, p. CIↃXCVII. n. 3.

Η. ΣΥΝΟΔΟΣ. ΤΩΝ. ΜΥΣΤΩΝ. ΤΗΣ. ΜΕΓΑΛΗΣ. ΘΕΑΣ ΠΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΝ. ΔΗΜΗΤΡΟΣ. ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΝ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ
ΤΟΥ. ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ. ΜΑΤΡΕΑΝ ΣΥΜΑΡΤΥΡΑΝ. .... ΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΝ

Acces-

k) METAMORPH. Libr. V. Fab. VI. v. 1. 2. 3.

l) Discrimen, quod inter has duas φράσεις, Θεῖναι νόμον et Θέσθαι νόμον intercedit, exposuit LVDOLPHVS KVSTERVS, de vero Vsu verborum Mediorum apud Graecos, p. 124. seqq.

m) Numeranda haec appellatio inter nomina CERERIS, quasi Δηὼ μήτηρ, vel δήμων μήτηρ, vel etiam γῆ μήτηρ; id quod ex dorica διαλέκτῳ deriuat IOANNES TZEZES, antiquus ASCRAEI VATIS interpres.

n) Euolu. etiam THEOCRITI, poetae Syracusani, Explanator, ad Eidyll. IIII. v. 25. p. m. 82.

Aeceſſus ad haec ſacra nulli patebat viro, quin etiam ancillae ab iisdem arcebantur. Hinc apud ARISTOPHANEM, o) *Ἀττικώτατον* poetam, canunt mulierculae:

Ἥκετ' εὔφρονες ἵλαοι
Πότνιαι ἄλσος ἐς ὑμέτερον
Οὗ δὴ ἀνδράσιν οὐ
Θεμιτὸν εἰσορᾶν
Ὄργια σεμνὰ Θεαῖν.

Ibidem p) hera arcet ſeruam his verbis:

σὺ δ' ἄπιθ' ὦ Θρᾶττ', ἐκ ποδῶν
Δούλοις γὰρ οὐκ ἐξέστ' ἀκούειν τῶν λόγων.

Altera ICTORVM dea THEMIS erat, cuius tres filiae, ex fecundis IOVIS nuptiis natae, EVNOMIA, IRENE, DICE, illum auxerunt numerum: quandoquidem Iuſtitiae ſacerdotes ICti hodieque dicuntur. His addenda cetera, vt IVSTITIA, AEQVITAS, PAX, CONCORDIA, FIDES, CONSVS, ANGERONA, et ſi qua ſunt alia eiusmodi numina. Legat, qui plura cupit, ASCRAEVM VATEM, et eos, qui numina ICtis olim ſacra, e veteri gentium memoria ſeparatim collegerunt: in quibus numerandus CHR. GOTTH. WILISCH, vir doctiſſimus, nobisque amiciſſimus.

§. III.

QVEMADMODVM igitur Theologos atque ICtos luculentas honorum ſignificationes ab antiquis retuliſſe, teſtatiſſimum exiſtimo: ita HONORES etiam MEDICORVM APVD VETERES inſignes eminentesque fuiſſe, nemo vnus erit, qui dubitet. Atque hoc illud eſt, quod in primo

Verba haec ſunt: *νόμος ἦν Ἀθηναίοις, κατ' ἔτος τελεῖν τὰ Θεσμοφόρια καὶ παρθένοι γυναῖκες καὶ τὴν βίον σεμναὶ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς τὰς νομίμους βίβλους καὶ ἱερὰς, ὑπὲρ τῶν κορυφῶν αὐτῶν, ἀνετίθεσαν, καὶ ὡσανεὶ λιτανεύουσαι ἐπήρχοντο εἰς Ἐλευσῖνα.* Euoluenda, quae PL. REV. PRAESES habet de Tribunalibus Profanarum Gentium CHRISTO eiusqueLegatis iure meritoque odioſis, p. XII. XIII.

o) in *Θεσμοφοριαζούσαις* v. 1160. ſeq.

p) v. 300. 301.

hoc academico ſpecimine ſtudioſe perſequar. Quandoquidem enim ſalutari arti, quam ab ineunte aetate mirifice adamaui, qualecunque meum conſecrare ingenium inſtitui: mea intereſſe putaui, ſi quam materiem Medicinae dignitatem atque praeſtantiam continentem, eandemque proprio marte elaboratam, cum erudito communicarem orbe. In huius argumenti pertractatione ita ſum verſaturus, vt HISTORIAM perluſtrem MEDICAM, q) et ſingula honorum Medicis olim attributorum vener veſtigia: quorum ſi qua mihi occurrent, ea colligam, chartaeque mandabo. Initium ſtatim capiam a CONDITO ORBE, et, quomodo Medicos antiquiſſimi honorauerint populi, ex antiquitatis monimentis exponam. Quum vero in eiusmodi rebus criticae artis ſubſidia haud ſpernenda ſint: non erit alienum, ea quoque in conſilium adhibere. Id ſtatim initio profiteor, licet viribus deſtituar ad hoc propoſitum neceſſariis, ingenuum tamen veritatis inueſtigandae conatum mihi non defuturum. IMMORTALEM DEVM impenſe oro, vt his coeptis meis propitius adſit, et gratia atque auxilio ſuo me, publice primum vires ingenii exiguas experturum, ad alia maioris momenti tentanda perbenigne excitet.

§. IIII.

IPSE ſupremus rerum omnium opifex, IMMORTALIS DEVS, arti medicae, atque adeo illius etiam cultoribus, haud ſane erubeſcendam conciliauit auctoritatem, quoniam, dum elegantiſſimam admirandamque corporis noſtri machinam conſtruxit et aedificauit, medicam ei naturam, et ad tuendam

q) Decreui virum celeberrimum, IO. HENR. SCHVLZIVM ducem atque magiſtrum ſequi, vtpote qui Hiſtoriam Medicinae a rerum initio ad annum V. R. ꝺXXXV. Lipſiae edidit, cıↄ ıↄcc xxviii, 4. Huius hiſtoria eo magis mihi arriſit, quod R. P. DIONYSII PETAVII calculos in doctrina temporum poſitos adoptauit. Hos igitur eosdem mordicus tenebo, quoad eius quidem fieri poterit. Vbi vero accurata temporis veſtigia mihi haud licebit venari; res tamen omnes in commodum locum referre conabor.

dam valetudinem accommodatiſſimam, largitus eſt, vnus idcirco ſalutaris diſciplinae auctor iure meritoque celebrandus. Tanto autem magis eum inuentae Medicinae honorem ſibi vindicat ille, quanto exploratius omnes habemus, vniuerſam, quam latiſſime patet, naturam viribus ad medendum validiſſimis ab eo ſic inſtructam eſſe, vt, ſi eandem veluti Κέρας Ἀμαλθείας, r) ſeu *Cornu Copiae* vtiliſſimis medicamentis refertiſſimum appellaueris, nihil, equidem credam, quod a vero abſit, te affirmaturum. Hanc rem qui ſecum conſiderauit, GEORGIVS ERNESTVS STAHLIVS, medicus hodie celeberrimus, occaſionem inde nactus eſt *de Deo verae medicinae auctore*, lectu digniſſimam elucubrandi diſſertationem, quam etiam Halae CIↃ IↃ CCXII habuit. Quin et cum iis doctiſſimis viris facere non vereor, qui PRIMVM HOMINEM et rerum naturalium peritiſſimum, et idoneum naturae adminiſtrum, ipſo DEO auctore, fuiſſe putant. Equidem cum illis me non coniungo, qui primi parentis ſcientiam ex ea, quae hodie vſu recepta eſt, eruditione penſantes, ipſum theologum, philoſophum, aſtrologum, chemicum, mathematicum, atque adeo et MEDICVM EXIMIVM exercitatiſſimumque fuiſſe, ſibi aliisque perſuadere conantur. Hos aliis deridendos, nec immerito, propinant PETRVS BAYLIVS, s) et C. A. HEVMANNVS, t) magna nomina. Mea ſententia eo tantum collineat, vt credam, primum hominem, antequam a DEO deſciuerat, inſignem rerum naturalium, quas medicina ſibi vindicat, habuiſ-

r) CORNV AMALTHEAE, tanquam abundantiae et fecunditatis ſymbolo vſi ſunt antiqui homines. Nempe Κέρας Ἀμαλθείας in prouerbio dicitur, ἐπὶ τῶν ἀφθόνως τινὶ παρεχομένων τὰς τοῦ πλουτεῖν ἀφορμὰς, de iis, qui affatim alicui diuitiarum penu copiamque praeſtant. Vid. ZENOBIVS, Prouerb. Cent. II. n. 48. ERASMVS in Adagiis, ceterique Paroemiographi. Ceterum CORNV AMALTHEAE, eiusque Mythicam originem, copioſe deſcripſerunt EVSTATHIVS, Παρεκβολ. in HOMERI Iliad. N. p. 817. ed. Rom. et PALAEPHATVS, de Incred. Hiſt. c. XLVI.

s) Dans le Dictionaire Hiſtorique et Critique, voc. ADAM.

t) in Actis Philoſophor. Part. VI. num. 1. §. VIIII. X.

habuiſſe cognitionem. Ex his ſatis, opinor, perſpicuum erit, originem Medicinae eſſe egregiam, atque a rerum omnium auctore deriuandam. Quo minus igitur mirari conuenit, antiquos mortales illis, qui res naturae arcanas venabantur, magnum omnino ſtatuiſſe pretium. Nam, ſi eorum omnium, quae in hac rerum vniuerſitate cernuntur, vnumquodque eo praeſtantius eſt, quo clariora diuinitatis veſtigia in eo conſpiciuntur: dubitari non poteſt, quin medica ſcientia ſit omnium praeſtantiſſima facultas, et, qui eandem colunt, homines quasuis honorum ſignificationes mereantur.

§. V.

POSTEA vero, quam omnis bonitatis fontem deſeruerat homo, et cum variis morbis, mortis nuntiis, confligtari coeperat, dici non poteſt, quam inſignem egregiumque artis medicae ſpectata neceſſitas veteribus medicis attulerit ſplendorem honeſtatemque. Confirmant hoc vltimi AEGYPTIORVM annales, apud quos medicis ſingularis hic contigit honos, vt in ſacrorum hominum ſiue ſacerdotum haberentur numero. CLEMENS enim ALEXANDRINVS, u) vir patriarum rerum haud proletaria imbutus notitia, diſertis memoriae prodidit verbis, quo ordine in caerimoniis ſacris iidem inceſſerint, in quo quidem poſtremum occuparint locum *οἱ παςοφόροι*, pallium geſtantes, quippe quorum erat officium, vt ſex MERCVRII ediſcerent *βίβλυς*, ΙΑΤΡΙΚΑΣ *ὔσας, περί τε τῆς τῦ σώματος κατασκευῆς, καὶ περὶ νοσῶν καὶ περὶ ὀργάνων, καὶ φαρμάκων, καὶ περὶ ὀφθαλμῶν, κ. τ λ libros, qui pertinent ad* MEDICINAM, *nempe de conſtructione corporis, et de morbis, et de inſtrumentis, et medicamentis, et de oculis.* Iam vero, quanta ſacerdotum apud profanas gentes fuerit dignitas, et conſtat inter omnes, et res ipſa loquitur. In primis haec qua ratione per hereditatem in poſteros perpetua ſucceſſione fuerit propagata, qua ipſi medici Aegyptii floruerint dignitate, et quam ampliſſime

u) Stromat. VI. p. 634. edit. FRID. SYLBVRGII.

plisſime ipſorum fortunis proſpectum fuerit,quantique ipſis fuerint reditus, nemo, quantum equidem ſcio, deſcriptius expoſuit, quam DIODORVS SICVLVS. v) Idem etiam enarrat, κατὰ ἔγγραφον νόμον, vel, vt ARISTOTELES loquitur, κατὰ γράμματα, *ex lege ſcripta*, eaque a medicis antehac illuſtribus elaborata, non vero proprio et rationis et experientiae vſu medicos, vt tum erant tempora, culturam medicinae exercuiſſe; in quo quidem, meo iudicio, ſuae parum conſuluerunt exiſtimationi. Verum quum ſapientis ſit, neceſſitati parere: excuſatius videntur peccaſſe. Ab his vero honoratioribus medicis, qui in ſacerdotum cooptati erant collegium,ii cum cura ſunt diſcernendi,qui ex ima plebis fece,domeſtica modo remedia, qui et hodieque mos obtinet,vulgaribus opponebant morbis. De his veterum teſtimonia interpretanda eſſe,plane mihi perſuaſisſimum habeo; cuiusmodi eſt illud HOMERI, ΟΔΥΣΣ. Δ. v. 230.

Ἰητρὸς δ' ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων
Ἀνθρώπων. κ. τ. λ.

Quisque hominum ibi eſt medicus omnium peritus.

Scilicet ſacerdotes medici *acroamaticam*, proletarii vero homines *exotericam*, inter Aegyptios exercebant medicinam. Ne enim quiuis ſine delectu homo, ſutor an ſartor eſſet, integra inter Aegyptios ciuitate, quaeſtum ex medicina faceret, publica, eaque ſeueras poenas minante lege, cautum erat.

§. VI.

MOSES, quum in omnium Aegyptiorum arcanis haud leuiter eruditus eſſet, vt ipſae ſacrae nobis indicant litterae, nec medicae artis imperitus fuiſſe videtur. Certe CLEMENS ALEXANDRINVS expresſis ſcribit verbis: ὁ Μώσης τὴν ἰατρικὴν παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο, Stromat. lib. I. p. 343. Hinc ille ad ISRAELITAS, ciues ſuos, ea, quae de re medica ipſis cognita perſpectaque fuerunt, retulit; quandoquidem is, XXXX annos natus, regiam deſeruerat aulam, atque ad ſuos ciues, eosque vehe-

 menter

v) ἐν Βιβλιοθήκῃ Ἱστορικῇ, Lib. II. p. 66.

menter etiam atque etiam vexatos, transierat. Sacrae docent paginae, in morbos acres et duros populum cecidisse Iudaicum: cui quum tribus Leuitica, sacerdotio adsignata, peculiari quadam ratione praeesset, eidem quoque morborum cura erat mandata, ita quidem, vt homines aegroti a Deo, qui se vnum ipsorum fore medicum declarauerat, per sacerdotes auxilium exorarent. Hos autem viros, in magna dignitate constitutos, quoniam non dedecebat morborum curatio: patet inde, veteres Iudaeos multum fauisse medicis. SINENSES etiam, a quibus IAPONENSES non multum diuersi sunt, quanti Medicorum fuerint cultores atque patroni, vel eo haud parum luculenter declararunt, quod reges suos curandi artis iactent inuentores. Ad MALABARES vero quod attinet, hi quidem originem illius a Deo summo repetendam esse contendunt, opinantes, illam intra multas annorum myriades per manus traditam ad varios ordine deos successisse, donec ab his ad vates, atque a vatibus ad homines demum peruenerit. Pluribus verbis de honore, quem hae priscae gentes medicis habuerunt, exponerem, nisi antiquitatis mihi deessent monimenta. Eam praeterea legem mihi scripsi, meras me coniecturas, quae nulla se probabilitate commendant, procul hinc facessere iussurum. Ex his paucis vero, quae ex historia protuli, satis, opinor, perspici potest, medicos ab antiquis populis haud fuisse contemtos, nec vilem eorum fuisse conditionem.

§. VII.

IAM non sine insigni voluptatis sensu ad antiquos GRAECOS me conuertam, aequissimos semper, sicut omnis ἐγκύκλȣ παιδείας, sic etiam Medicorum, aestimatores. Id vero vnum, non possum facere, quin vitio iis vertam, quod ad superstitionem vsque veteres honorauerint medicos. Illa primum tempora attingemus, quae HIPPOCRATEM COVM, atque adeo EXPEDITIONEM ARGONAVTICAM, cuius fere aetas in A. M. CIƆ IƆ CCXXI incidit, atque a C. N. CIƆ CCLXIII distat, haud adeo diu antecesserunt. Antiquissimus igitur, quo

quo medicos ornauit Graecia, honos ille fuit, quod iis VARIA consecrauit NVMINA. Scilicet homines arte medica excellentes, et egregiis suis inuentis factisque de humano genere praeclarissime meriti, a priscis gentibus in deorum numero habebantur, diuinisque colebantur honoribus. Egregie hanc in rem conuenire videtur insignis ille locus apud THEODORETVM, vbi sanatio inter caussas gentilium Θεοποιΐας disertis verbis memoratur: *χρόνῳ δὲ ὕστερον καὶ τὲς εὖ τι δεδρακότας, ἢ ἐν πολέμοις ἀνδραγαθισαμένες, ἢ γεωργίας τινος ἀρξαντας, ἢ σώμασι τισὶ* ΘΕΡΑΠΕΙΑΝ *προσενηνοχότας, ἐθεοποίησαν τε καὶ νεὼς τέτοις ἐδείμαντο· sequenti autem aetate eos quoque, qui humanum genus beneficio quodam affecissent, siue fortiter pugnassent in bello, seu terrae colendae rationem aliquam inuenissent, seu corporibus nonnullis* SANATIONEM *attulissent, delubris exstructis, in deorum numerum retulerunt.* x) Sollemne hoc seruabant Graeci, vt deos Medicos ΣΩΤΗΡΑΣ, deas vero Medicas ΣΩΤΕΙΡΑΣ appellarent, singulari quodam modo eos honoraturi. Quin iidem etiam, proinde vt reliquae gentes, ex praesentissimo quouis remedio praesentes etiam sub humana specie deos colligebant. Pleni sunt philosophorum libri, plenae gentium memoriae, plena vetustatis monimenta, marmora atque nummi, in quibus ΘΕΟΥΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΣ, DEOS, quos Graecia in primis Latiumque PRAESENTES coluit, conspicamur. Nec vero inanes vulgo habitae deorum *ἐς ἀνθρώπες ἐπιδημίαι*, maxime si vrbes peculiari cultu sibi consecratas inuiserent; sed efficaces, et salutari quodam auxilio praeditae, quae nempe aut aegris salutem, aut afflictis solatium, aut laborantibus praesidium afferrent. Praeclare hanc in rem ὁ Θεῖος ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ· *Ἡ μὲν τῶν Θεῶν ἐπιφάνεια δώσεις παρέχει ἀγαθῶν μεγίστων.* y) *Deorum praesentia bonorum maximorum praebet largitiones.* Et alibi varia illa bona, quae Numina aduentantia mortalibus largiebantur, enumerans, primo loco ΥΓΕΙΑΝ ΣΩΜΑΤΟΣ, CORPORIS SANI-

x) Serm. III. ad Graecos Infideles, p. 42.

y) de Myster. Aegypt. Sect. II. Cap. VIIII.

SANITATEM, recenſet. z) Ita ΙΣΙΝ *κατὰ τὲς ὕπνες τοῖς ἀξιῦσι διδόναι βοηθήματα*, ISIDEM *in ſomnis, ſi quis opem expetierit, manifeſtam numinis praeſentiam exhibere*, in toto prope orbe *διὰ τὴν ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπιφάνειαν, ob praeſens in medicando numen ſuſpici*, DIODORVS aa) teſtatur. AMPHITRVONIS vxori, quum parturienti vteri dolores, qui ſolent puerperae, exorirentur, deos immortales, vt ſibi auxilium ferrent, inuocanti, vox audita eſt:

Alcumena, adeſt auxilium, ne time,
Et tibi, et tuis propitius coeli cultor aduenit. bb)

Tunc ipſa ſine doloribus edidit gemellos.

§. VIII.

HIS ita generatim expoſitis, de DIIS MEDICORVM, quos GRAECI olim colebant, iam mihi ſingulari opera agendum erit. Quum autem facile proſpiciam, multas fabuloſas narratiunculas hic loci inueniri: delectum quidem inſtituam, ea, quae certiora atque exploratiora mihi videbuntur, in medium allaturus. Neque in omni prorſus commemoranda Ἀποθεώσεως ratione verſabor, ſed ea tantum, quae, ſelectione quadam habita, huc pertinent, communicabo. Nec mei fert ratio inſtituti, vt fabularum expoſitiones, easque ſiue phyſicas, ſiue morales, adiiciam, vtpote quibus incertius mihi vnquam viſum eſt nihil. Illi forte a vero non aberrant, qui CYBELEN, magnam deorum matrem, a Phrygibus primum, deinde a Graecis etiam, atque Romanis cultam, quin et PROMETHEVM atque BACCHVM, huic adſcribunt numero; eorum vero res maiori ſane obſcuritate laborant, quam vt in luce clarisſima collocari queant. Hoc certisſimum quidem, atque cum fide hiſtorica conueniens eſt, MERCVRIVM ſiue HERMETEM ex IOVE et MAIA, ATLANTIS filia, natum, ſummos ob Medica beneficia in Graecis oris accepiſſe honores. Verum multo celebriorem nominis famam PRIMVS adeptus eſt deus

z) Cap. VI.
aa) Lib. I. p. 22.
bb) PLAVTVS in Amphit. Act. V. Sc. I. v. 12.

deus medicorum, APOLLO ſeu PHOEBVS, SERAPIS Aegyptiis dictus,cc) cum ſororibus ſuis, ARTEMIDE et PALLADE, quae vtraque in perpetua virginitate vixiſſe traditur. Hi tres IOVIS ex LATONA, SATVRNI filia, et ex cerebro ſuo, ſuſcepti liberi, quoniam aegrotantibus praeſens tulerant auxilium, diuinis a Graecis ornati ſunt honoribus, eamque ob cauſſam a SOPHOCLE *τρισσοὶ Ἀλεξίμοροι, trini malorum mortisque vindices* appellantur, atque a choro exorantur, vt Martem, peſtis auctorem, propulſent, in Oedip. tyran. v. 168. ſeqq. *Μονοστρόφικα*, in quibus paullo ante triplicis illius prolis nominatim facta erat mentio, ita ſe habent:

ΤΡΙΣΣΟΙ ΑΛΕΞΙΜΟΡΟΙ *προφάνητέ μοι*,
Εἴποτε καὶ προτέρας ἄτας ὕπερ
Ὀρνυμένας πόλει, ἠνύσατε
Ἐκτοπίαν φλόγα πήματος,
Ἔλθετε νῦν, ὦ πόποι.

APOLLO hic ille eſt, a quo Medicina, ars Apollinea hodieque dicitur, et qui in monetis ΣΩΤΗΡ, atque in poetarum carminibus ΑΛΕΞΙΚΑΚΟΣ vocatur. Elegantem eiusmodi Lapitharum in Theſſalia nummum, qui ΑΠΟΛΛΩΝ ΣΩΤΗΡ inſcribitur, et in quo hinc APOLLO cum ſtella, illinc APOLLINIS lyra comparet, in lucem produxit EZECH. SPANHEMIVS, l. c. p. m. 382. qui et ex EVRIPIDE, PINDARO, CALLIMACHO, ceterisque auctoribus, probauit, inuentionem Medicinae huic Deo eſſe tributam. Qua occaſione id mihi in primis obſeruatu dignum videtur, medicae *μαντικῆς* ſeu *fatidicae* inuentionem APOLLINI vindicatam; quo nomine ΙΑΤΡΟΜΑΝΤΙΝ, VATEM MEDICVM, ipſum appellauit AESCHYLVS, Enumenid. v. 62. De hoc et OVIDIANVM illud decantatur: dd)

Inuentum Medicina meum eſt; opiferque per orbem
Dicor; et herbarum ſubiecta potentia nobis.

Hunc vna cum AESCVLAPIO iurari voluit HIPPOCRATES:

cc) auctore PETRO CASTELLANO, qui Graecas quondam litteras in academia Louanienſi cum plauſu docuit, in Vit. illuſtr. Med. p. 12.

dd) Metamorph. Lib. I. v. 521.

TES: Ὄμνυμι ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΙΗΤΡΟΝ καὶ Ἀσκλήπιον, καὶ Ὑγείαν καὶ Πανάκειαν. Conf. I. H. MEIBOMIVS in Iusiurand. Hippocr. cap. IIII. Vt adeo non nimis ego quidem dubius ancepsque haeream, ΠΥΘΙΑ, seu Ἀγῶνας Πυθίες, qua voce ludi Apollinares intelliguntur, in huius APOLLINIS MEDICI siue SALVTARIS honorem in Graecia sub monte Parnasso quondam fuisse celebratos. Atque hoc inde mihi fit credibile, quoniam horum certaminum non solum in marmore Ancyrano, verum in nummis etiam, iniicitur mentio, ΙΕΡΩΝ nempe ΑΓΩΝΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΟΑΣΚΛΗΠΙΕΙΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΠΥΘΙΩΝ· Vid. Inscript· Ancyrae adhuc exstantem post DOVSAM et COSSONIVM a TOVRNEFORTIO feliciusexscriptam, atque a MONTFAVCONIO editam, Palaeograph. lib. II. c. VI. ΑΡΤΕΜΙΝ Σωτεῖραν, eamque Λοχείαν, parturientes implorabant mulieres, et, quoniam his suppetias ferre credebatur, ἄνδρες ἰδίᾳ Θεῶν μάλιςα ἄγεσιν ἐν τιμῇ, *viri seorsim praecipuo hanc deam honore prosecuti sunt*, teste PAVSANIA. ee) Hanc partus Praesidem deam excipit PALLAS, etiam Σωτεῖρα, quam IVPITER ex suo cerebro suscepit, et cuius in honorem PERICLES simulacrum aeneum τῆς Ὑγείας Ἀθηνᾶς erexit. Quam vt medici patronam suam venerentur, hortatur OVIDIVS, ita canens: ff)

Vos quoque, Phoebea morbos qui pellitis arte,
Munera de vestris pauca referte deae.

§. VIIII.

CONSEQVITVR iam ALTER illustrior medicorum deus, AESCVLAPIVS, APOLLINIS filius, qui temporibus expeditionis Argonauticae in tanta versabatur celebritate, vt reliqui medici ab eo se *Asclepiadas* nominare non dubitarent. Is artem, quae antehac satis adhuc rudis indigestaque erat, tanto excoluit studio, vt vulgo illius haberetur repertor. PLVTARCHVS certe haud veretur scribere, τὰς ἰατρὲς ΑΣΚΛΗΠΙΟΝ ἔχοντας ἴσμεν ἡγεμόνα, *Medicos Aesculapium*

ee) p. 357.

ff) Fastor. Lib. III. v. 827. 828.

pium scimus habere ducem. PINDARVS quoque vates Lyricus, ab eximia sanandi peritia eumdem celebrat:

- - - - Ἀσκλήπιον
Ἥρωα, παντοδαπᾶν ἀλκτῆρα νόσων.

I. E.

- - - - *Aesculapium*
Heroam, quorumuis propulsatorem malorum.

ΠΥΘΙΩΝ, Γ. v. 12. 13. ed. ERASMI SCHMIDII. Mitto nunc heroas, CHIRONEM, HERCVLEM ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΟΝ, gg) IASONEM, AEETAM, eiusque coniugem HECATEN, duasque filias, CIRCEN et MEDEAM, ORPHEVM item, PELEVM, ACHILLEM, PATROCLVM, HELENAM, et Aesculapii filios, MACHAONTA, PODALIRIVM, et reliquos Medicorum deos deasque inclytas, ad AESCVLAPII Ἀποθέωσιν, prout ea ad praesens argumentum quadrat, potius declarandam perrecturus. Hanc annis ante Troiae expugnationem LIII factam esse, CLEMENTEM ALEXANDRINVM satis locupletem excito testem. Adeo multa, eaque maximopere insignia, fana huic valetudinis Praesidi in tota, quacunque patuit, Graecia erant consecrata, vt eorum numerus iniri vix possit. At nullibi tamen diuiniores ei, quam PERGAMI, habebantur honores, quippe quum Pergamenorum DEVS haberetur ΠΑΤΡΩΟΣ. hh) Vnde MARTIALIS lib. VIIII. Ep. 17. canit:

Consilium formae speculum dulcesque capillos
PERGAMEO *posuit dona sacrata* Deo.

In primis AESCVLAPIVM celebrabant Pergameni, tanquam

C 2 magnum

gg) Ita Melitenses, PAVLLVM vbi vidissent, absque vllo damno suo viperam, quae manui eius sese implicauerat, excussisse, Θεὸν αὐτὸν εἶναι ἔλεγον, Deum illum esse statuebant, nempe Herculem, qui in ea insula colebatur, Ἀλεξιφάρμακον, Act. XXVIII, v. 6. Pagani enim solebant πάντα ποιοῦντά τι παράδοξον Θεὸν νομίζειν, pro deo quemlibet habere, qui mirabile aliquid ederet, notante OECVMENIO ad h. l. p. 101. ed. Veron. A. CIƆ IƆ LII.

hh) Vid. Ill. SPANHEMIVS in epist. ad MORELLVM. p. 212.

magnum ΘΑΥΜΑΤΟΠΟΙΟΝ, qui omnia ἐπὶ σωτήρια ἀνθρώπων, ad ſalutem hominum conferat. AELIVS ARISTIDES, orator Pergamenus, ſexcenta eiusdem exaggerauit miracula, tum vero exclamat: ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑΙ! AESCVLAPII VIRES MAGNAE SVNT ET MVLTAE! Eidem dicitur ille ὁ Θεὸς ΠΑΣΑΣ ΕΧΩΝ ΤΑΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ, OMNES HABENS VIRES, ἐν τῇ Λαλιᾷ εἰς Ἀσκλήπιον T. I. p. 36. edit. Oxon. SAMVEL. IEBB, A. CIϽ IϽCC XXII. Tanta huius Medicinae Praeſidis erat celebritas, vt Romanos etiam principes Pergamum curationum cauſſa ſe contuliſſe, relatum legamus. Quum poſt GETAE fratris caedem ſecreta quaedam laniena CARACALLAM torquere coepiſſet, Pergamum ille adiit, ASIAE ciuitatem, vt AESCVLAPII curationibus vteretur, ἠπείχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, χρήσασθαι βελόμενος Θεραπείας τῦ Ἀσκληπίυ, HERODIANO auctore, Lib. IIII. cap. VIII. Diuinam ei virtutem l. c. adſerit ARISTIDES: εἰσὶν οἵ φασιν ἀναςῆναι κείμενοι, ὁμολογέμενα δήπε λέγοντες καὶ πάλαι τῷ Θεῷ μελετωμένα. *Sunt qui dicunt, ſe mortuos reſurrexiſſe: ea dicentes, quae certa et in confeſſo ſunt, et a Deo* AESCVLAPIO *iam pridem factitata.* Huc, praeter alia multa, ψῆφοι pertinent, quos ab AESCVLAPIO acceptos praedicat idem egregius ſophiſta. *Ego certe,* inquit, *vnus ex iis ſum, qui non bis DEI beneficio vitam recuperauerunt, ſed multoties, quique propterea morbum vtilem iudicant,* πρὸς δὲ καὶ ΨΗΦΟΥΣ ΕΙΛΗΦΟΤΩΝ, ἀνθ᾽ ὧν ἔγωγ᾽ ἂν ἐδὲ σύμπασαν δεξαίμην τὴν ἐν ἀνθρώποις λεγομένην εὐδαιμονίαν, *praeterea ex iis ſum, qui* CALCVLOS ACCEPERVNT; *quos ego quidem cum omni, quae apud homines appellatur, felicitate commutare nolim;* περὶ Ὁμονοίας ταῖς Πόλεσιν, T. I. p. 520. Vbi quidem MICHAELI ROSSALLO, clariſſimo Graecae linguae atque artium in Alma Groningenſi et Omlandica Academia Profeſſori, in erudita de Regno Pergameno commentatione paullo obſcurius viſum, quid per ψήφες ſibi voluerit ARISTIDES: nobis vero ad ἐπιφανείας AESCVLAPII, in ſomno medicinam praeſcribentis, reſpexiſſe videtur. Tum vero, quoniam plurali vtitur numero, ſingularem etiam laudem ante oculos, ni fallor, habuit, quam ex orationibus ſuis ab

AESCV-

AESCVLAPIO reportauit. Colligere mihi hoc licuit ex eius Ἱεροῖς Λόγοις passim, et ex fine τῆς Λαλιᾶς εἰς Ἀσκλήπιον, vbi τὸν ψῆφον ΣΥΝΘΗΜΑ dicit, et sibi orationes habenti hunc adesse DEVM, et *calculum adiicere*, παρεῖναι τε καὶ ἐπιψηφίζειν τοὺς λόγους, praedicat. Quod si vero in somnio rem improbasset, hanc adhibet φράσιν· ὁ δὲ Θεὸς τὴν ἐναντίαν scilicet ψῆφον, ἐτίθετο, ἐν τῶν Ἱερῶν Λόγων πρώτῳ, Tom. I. p. 287.

§. X.

PERGAMENI hunc Deum ΣΩΤΗΡΑ et ΣΩΤΗΡΑ ΘΕΟΝ, et quasi nomine proprio, ΤΟΝ ΣΩΤΗΡΑ vocarunt; vnde ὕδωρ ἀπόγε τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν πόδων ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ἠρμώμενον. Tantumne? Quin etiam ille ὁ τῶν ἀνθρώπων γένους ΣΩΤΗΡ ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ iisdem audiebat. Tantumne? Minime gentium: verum et θεῶν ὁ ΠΡΑΟΤΑΤΟΣ καὶ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΤΑΤΟΣ. Plenae sunt ARISTIDIS, studiosi AESCVLAPII PERGAMENI, si quis alius, et deuoti cultoris, orationes, in primis εἰς τὸ Φρέαρ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, et περὶ ὁμονοίας πόλεσιν, ceterisque his similibusque titulis, honorificentissimisque nominibus. Nimius ille AESCVLAPII admirator περὶ Ὁμονοίας scribit: ὑπὸ τῷ ΚΑΛΛΙΣΤΩ ΚΑΙ ΤΕΛΕΩΤΑΤΩ, Tom. I. pag. 520. Fanum, quod Pergami erectum erat AESCVLAPIO, Η ΚΟΙΝΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΣΤΙΑ, ἧς ἀτέλεστος μὲν, οὐδεὶς δήπου τῶν ὑφ᾽ ἡλίῳ, ARISTIDE περὶ Ὁμον. auctore, habebatur. Namque vniuersam Asiam scribit ΕΙΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΝ ΤΕ ΣΥΜΦΟΙΤΗΣΑΙ, καὶ τελεσθῆναι τὰ πρῶτα τῶν ἱερῶν ὑπὸ τῷ καλλίστῳ καὶ τελεωτάτῳ δᾳδούχῳ καὶ μυσταγωγῷ, ad AESCVLAPII FANVM *simul commeasse, et ab optimo perfectissimoque toedifero ac Mystagogo primis esse sacris initiatum*. Vid. ARISTIDES περὶ ὁμον. Tom. I. p. 520. Add. PHILOSTRATVS in Vita Apollonii Tyanei, Lib. IIII. Ex hac ipsa consuetudine, qua tota Graecia Asiatica ad Aesculapii templum Pergamenum confluxit, occasionem arripuerunt ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ APOCAL. II, 13. 17. de AESCVLAPII FANO PERGAMENO interpretandi, MICH. ROSSALLVS, et THEODORVS HASAEVS, viri celeberrimi, in Bibliotheca Bremensi, opere longe ele-

gantisſimo, Claſſ.III.Faſcic. I.p. 93-104. Non equidem ſum neſcius, aliis aliter hic placere; ſed nolo me hiſce immiſcere certaminibus; praecipue quum in meis non ſitum ſit viribus, tantas componere lites. Verum PL. REV. PRAESES mihi declarauit, ſe, oblata occaſione, quid hac de re ſentiat, libere dicturum: cuius arbitrio rem omnem relinquo. Neque adeo, mea quidem ſententia, mirum, ob tot miracula et curationes AESCVLAPIO adſcriptas, tot a veteribus nummos cuſos, quorum inſcriptiones oſtendunt, earum memoriam variis in locis ludorum feſtiuitate fuiſſe celebratam. Inſpiciatur MORELLII tabula XIII, vbi ſunt illae, quas teſtes citaui, inſcriptiones: ΑΣΚΛΗΠΙΑ. ΣΩΤΗΡΙΑ. Quo tamen loco neminem poenitebit, ea, quae vir ſummus EZ. SPANHEMIVS de Praeſt. Num. Diſſ. V. p. 383. et in Epiſt. ad Morell. I. §. II. e veterum monimentis collegit, haud ſegniter contuliſſe. Sed de Medicorum nummis deinceps exponendi commodior mihi locus dabitur. Hic autem tacitus nequeo praeterire, inſcriptionem, quae in columna Mesſinenſi apud C. PATINVM p. 69. in Theſauro T. Mauroceni legitur; ΑΣΚΛΗΠΙΩ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΣΩΤΗΡΣΙΝ ΠΟΛΙΟΥΧΟΙΣ. Confer GRVTERVM in Inſcr. p. 68. n. 5 HVBERTVS GOLZIVS in N. inſularum Graeciae Tab. XX. nummos ſeptem habet, quorum in vna parte caput cernitur barbatum, ab altera ſerpens vel in gyrum vel baculo circumuolutus cum inſcr. ΚΩΙΩΝ ΣΩΤΗΡ, vbi indicari AESCVLAPIVM nullum eſt dubium. Quin etiam ASCVLAPIVS SOTER itidem inſcriptus in nummis Nicaeenſium ΣΩΤΗΡ ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ, aut ΣΩΤΗΡΙ ΑΣΚΛΗΠΙΩ ΝΙΚΑΙΕΙΣ· Cuius maxime exemplo Medici olim, id quod iam obſeruaui, Σωτῆρες appellati; quem honorem PANACIO Medico contigiſſe, apud ARISTAENETVM Lib. I. Epiſt. XIII. relatum legitur. Hos duo titulos ΣΩΤΗΡΩΝ καὶ ΙΑΤΡΩΝ coniunxit CHOSROES, Perſarum Rex, in epiſtola ad Mauritium Imperatorem, in hiſtor. Theophili Simoc. p. 185.

§. XI.

DICI non poteſt, quam honorati hoc aeuo ASCLEPIADAE, vel, ſi mauis, Aeſculapii ſacerdotes fuerint, quippe τȣ̃ Θεȣ̃ δȣ̃λοι, *Dei ſerui* a PAVSANIA vocati, PRAXAGORAS, DIOCLES CARYSTIVS, aliique. Erant illi praecipui tunc temporis medici, qui ab ipſo AESCVLAPIO genus ducere gloriabantur. Habebant commodiora apud Aedem domicilia, eiusdemque fruebantur reditibus. Hae autem fortunae erant omnino variae, prout lautiores huius templi, quam alterius, erant reditus annui, atque donationes. Cuiusmodi munera homines copioſiores, eosque liberalitatis laudem adepturos, ſacerdotum ſodalitati donaſſe, vetuſtum probat marmor, a SPONIO in Miſcell. Erudit. antiqu. Sect. II. p. 52. deſcriptum, quo ſingularia enarrantur beneficia in hunc ſacrum ordinem a SALVIA MARCELLINA, nobili ac locuplete matrona, large effuſeque collata.

§. XII.

PHILOSOPHI, qui hoc tempore arti medicae vacabant, ſuo ſtudio effecerunt, vt Aſclepiadae eos aemulandi incredibili cupiditate incenderentur. Hac mente ſcholas medicas, quas nonnulli cum academiis noſtris conferunt, mature inſtituerunt, eo quidem euentu, vt ſingularibus artis incrementis magnam ſibi nominis famam parerent. Fama celebres apud Graecos antiquitus fuerunt ſcholae non paucae, RHODIA in primis, CROTONIENSIS, CNIDIA, COA, et SMYRNAEA. Ex CNIDIA ſchola prodiit CTESIAS, qui ARTAXERXIS tempore in Perſia vixit, et in aula ſedecim ipſos annos medicinam exercuit. CROTONIENSEM illuſtrauit DEMOCEDES, cui DARIVS, Rex Perſarum, inter captiuos apud ipſum agenti, acceptum reſtitutae ſanitatis beneficium magnis diuitiis et honoribus rependit; non ſine inſigni humanitatis, qua nihil magis medicum commendat, in DEMOCEDE exemplo. Quum enim Rex medicos Aegyptios, qui ipſum in principio morbi imperite tractaſſent, occidi iuſſiſſet, ille culpae huius veniam impetrauit,

trauit, et gratiae loco habuit concessam illis cum vita libertatem. COAE denique scholae celebritatem propagauit HIPPOCRATES, de quo nunc plura commentarer, nisi medicorum extra Graeciam honores a nobis considerari, temporum iuberet ordo. Ad magnum fastigium in gente IVDAEA hoc interuallo adscendit ars medica; quod SALOMO, regum sapientissimus, illius haud vulgarem sibi comparare notitiam, sua maiestate non iudicauit indignum. In cuius rei fidem FLAVIVS IOSEPHVS, ii) atque EVSEBIVS, kk) testes citandi. Consimili etiam ratione apud AEGYPTIOS, antiquos illos omnis verae sapientiae propugnatores, tanto fuit in honore scientia medica, vt ne reges quidem ipsi illam facere infra dignitatem suam existimauerint. OSIRIN et ISIN in primis reginam medendi peritia excelluisse, accepimus. Huc quoque pertinet NECHEPSVS, rex Aegypti, quem D. D. CLERICVS ll) perhibet CCCXLIIII annis Salomone posteriorem fuisse: quod tempus incidit in illum Aegypti Regem, qui in sacris PHARAO NECHO, apud HERODOTVM mm) vero NECOS vocatur. In PERSIA Rex CAMBYSES medicos optimos magni aestimauit, eiusque filius CYRVS ipsemet medicinae non parum deditus fuit, teste XENOPHONTE. nn)

§. XIII.

IN antiqua Graecia, quae nos ad se reuocat, nouum exploraui honorem, quem medici eo nacti sunt, quod POETAE, quorum inter populos profanos maxima erat dignitas, medicinae colendae operam nauare non erubuerunt. Noti sunt poetae medici, ORPHEVS, MVSAEVS, MELAMPVS, HESIODVS, ASCRAEVS vates, EPIMENIDES, atque THALES Cretenses, et, si nominum positiones ex meritis pensan-

ii) Antiquit. Iudaic. Lib. VIII. p. 257. seq.

kk) quem ANASTASIVS Episcopus Nic. Quaestion. XXVIIII. *in scripturam* allegauit.

ll) dans l'Histoire de la Medicine.

mm) Lib. II. et IIII.

nn) Cyropaed. lib. VIII. p. m. 145. seq.

pensandae forent, primo loco memorandus HOMERVS, et ob medicinae peritiam, et graecae linguae proprietatem medicis cum maxime commendandus. Hinc etiam HIPPOCRATEM Ὁμηρικὸν τὴν φράσιν, Homericum dicendi genus imitari, GALENVS alicubi obseruat. Dignum est, quod hic non omittatur, HOMERI effatum: Ἰητρὸν πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων. Tum vero etiam PHILOSOPHI MEDICI multum dignitatis salutari attulerunt disciplinae, THALES MILESIVS, PHERECYDES Syrius, PYTHAGORAS Samius, nec non Crotonienses, ALCMAEON, PIRITHOI F. Pythagoraeque auditor, EMPEDOCLES et ACRON, Agrigentini, EPICHARMVS Cous, TIMAEVS LOCRVS, DEMOCEDES, DEMOCRITVS, HERACLITVS Ephesius, DIAGORAS, MELIVS, SOCRATES, antiquae philosophiae decus singulare, et ex barbaris ad Graecos peregrinatis, XAMOLXIS, Thracum siue Getarum philosophus, atque ABARIS, Scytha hyperboreus. Hoc quoque aeuo medicina Gymnastica, ab HERODICO Selymbriensi, vt videtur, introducta, haud sane exilem medicis conciliauit honorem, atque declarauit, prudentes hos viros de valetudine hominum tuenda sollicitos, noua in dies, eaque maxime salutaria, inuenire subsidia.

§. XIIII.

NVNC nouum temporis interuallum, idemque primae periodi postremum, attingam, quod inde ab HIPPOCRATE, id est, ANNO Olympiadis LXXX PRIMO, qui fuit A. C. N. CCCCLX, in historia medica numerari solet. Scholas iam supra medicas non sine laude commemoraui, sed ceterarum omnium gloriam COAE obscurauit scholae felicitas, postquam ex illa prodierat, qui primus hanc disciplinam a studio sapientiae separauit, atque ἰατρὸν φιλόσοφον ἰσόθεον nominauit, diuinus HIPPOCRATES COVS, magnum et venerandum nomen, medicinaeque parens. Is non tantum sapientissimis praeceptis artem hanc formauit, sed et ipse vita et moribus perfectissimum medici exemplar expressit. Tanto itaque viro maximi honores deferebantur, neque hi modo a Cois

D suis,

ſuis, qui imagine ipſius nummos ſignarunt, oo) ſed etiam ab vniuerſa Graecia, quae communi concilio, quod venientem ab Illyriis peſtilentiam praedixerat, diſcipulosque ad auxiliandum circa vrbes dimiſerat, honores illi, quos HERCVLI, decreuit; vt memoriae prodidit PLINIVS, H. N. Lib. VIII. cap. XXXVII. Ciuem porro adſcripſerunt Athenienſes, auro coronarunt, et victum illi et poſteris in Prytaneo dederunt, pp) qui honos in Graecia maximus habebatur. Athenienſes enim, cultisſimi ſcientiarum omnium aeſtimatores, hanc artem plurimi ſemper fecerunt, apud quos antiqua lege cautum fuit; *Ne quis ſeruus, neue qua femina medicinam diſceret;* qq) et tam ab iis, quam ab aliis Graeciae ciuitatibus, honores et immunitates eximiae publica cura medicis concedebantur, rr) ſicut et Aegyptiis medicis ex publica pecunia dabantur praemia. Hic loci poſſet aliquis nobis reclamare, non adeo magnam medicis hoc aeuo fuiſſe dignitatem, ob ὑωδίαν quippe, et ſuillos mores, reliquo hominum generi vehementer odioſis. Hoc mihi dubium mouenti duo, quae reſpondeam, in numerato habeo. Primum Comicis antiquis nihil fuit ſollemnius, quam innocentes etiam conuitiis lacerare homines. Cui adſertioni SOCRATIS exemplum fidem in hiſtoria facit philoſophica. Comici enim tantum ſunt, qui inter veteres communi quaſi prouerbio ſuo per Hippocratis filios, id eſt, medicos, homines imprudentes, ineptisque moribus, denotarunt. Ad hos prouocant ATHENAEVS, ss) GALENVS, tt) alii. Alterum, quod reſponſi loco dare potero, illud eſt, quod comici non *omnes* in vniuerſum, ſed tantum *aliquos* medi-

oo) vid. nummus HIPPOCRATIS a Cois ſignatus, in fronte orationis V. C. R. MEADII infra excitandae. Accepit eum ex Theſauro Regis Galliarum copioſiſſimo.

pp) SORANVS in vita HIPPOCRATIS.

qq) PETITVS Leg. Attic. Lib. III. Tit. VIII. HYGINVS fab. CCLXXIIII.

rr) LVCIAN. Abdicat. p. m. 457.

ss) Deiphnoſophiſt. Lib. III. cap. XVII. ὃς εἰς ὑωδίαν κωμωδȣμένȣς οἶδα.

tt) Libro, quod animi mores ſequantur temperamentum corporis, p. 346. ed. Graec. Baſil. ὃς ἐπὶ μωρίᾳ σκώπτȣσιν οἱ κωμικοί.

medicos, ob suillum ingenium traduxerint. Ita enim EVPOLIDI Ἱπποκράτȣς ΠΑΙΔΕΣ ἐμβόλιμοι ΤΙΝΕΣ diserte dicuntur, quos ARISTOPHANIS Scholiastes nominatim adduxit, TELESIPPVM nempe, DEMOPHONEM atque PERICLEM, homines obscuros. A particulari vero ad vniuersale N. V. C.

§. XV.

RELIQVA sunt nonnulla ex HIPPOCRATIS COI aeuo de medicorum honoribus annotanda. Vt DEMOCEDIS aetate principes viri, florentesque ciuitates, optimum quemque et celeberrimum medicum lautissimis auctoramentis alliciebant, et apud se retinere conabantur: sic HIPPOCRATIS aeuo fuisse, reperimus. Ipse enim, patria Coa relicta, in Thessalia vixit, et filius THESSALVS Archelao, NICOMACHVS autem, Aristotelis stagiritae pater, AMYNTAE, Macedonum Regibus, erant addicti. Qui tunc in vrbem aliquam veniebat, medicus a magistratu, vel populo, sicubi democratia erat, medicae artis exercendae facultatem impetraturus, ei oratio publica recitanda erat, qua declararet, quisnam esset, quibus praeceptoribus in medicina colenda vsus, quos homines ad confirmanda artis praecepta secutus esset, breuiter, an rationis et experientiae culturam amico sociauisset foedere. Id certe Athenis obtinuisse, ex XENOPHONTIS uu) recensione satis perspicua haud licet obscure colligere. Quemadmodum vero etiam, canente VIRGILIO, Lib. I. Georg. v. 153.

- - - - - - inter nitentia culta
Infelix lolium, et steriles dominantur auenae:

ita hac etiam tempestate homines erant, qui artis honores imminuebant, pecuniae quidem parandae, ostentandaeque artis studiosi, at in arte parum versati. Iactat medicorum parens ea de re vltro citroque in scriptis suis querimonias, idque vnum dolet, solos medicos delinquentes nulla in re publica poena

uu) de factis et dictis Socr. Lib. IIII. p. m. 498.

poena coerceri, praeterquam ἀδοξίας seu ignominiae, famaeque iacturae. vv) Verum addit, hanc non afficere eos, qui toti, quanti sint, ex infamia sint compositi. Sed hoc etiam antiqui docent annales, eo maiorem nominis famam reportasse EVRYPHONTEM, PHAONTEM, PHILISTIONEM, ARISTONEM, EVDOXVM CNIDIVM, AESCHINIS F. THEOMEDONTEM, CHRYSIPPVM, ERINEI F. CNIDIVM, METONEM Atheniensem, aliosque vel Medicinae solius, vel eiusdem cum philosophia coniunctae, laudibus excellentes. NICOMACHVS, quem modo memoraui, AMYNTAE, Macedonum Regi, ita carus erat, vt cum eo viueret ἰατρȣ̃ καὶ φίλȣ χρείᾳ h. e. vt nostri more saeculi loquar, archiatri et consiliarii dignitate conspicuus.

§. XVI.

Post HIPPOCRATIS COI aetatem maximi, quos Graecia Medicis habuit, honores summo ingenio excitauerunt homines, vt Medicinam callere laudi sibi ducerent. ARISTOTELES in primis hereditario quasi iure ad se pertinere hanc artem ratus, quippe quum ab Aesculapio genus deriuaret, Medicinam non didicit tantum, sed et factitauit, teste AELIANO, V. H. Lib. V. cap. VIIII. librosque de plantis, de Anatomicis, et ἰατρικῶν etiam edidit, DIOGENE LAERTIO in vita eius auctore. Quin et medendi scientia M. ALEXANDRI beneuolentiam sibi primum conciliauit; quem quum graui morbo oppressum liberasset, hanc ab eo facultatem Rex inuictissimus doceri voluit, neque illam interdum exercere, vile, aut a summa sua Maiestate alienum iudicauit, PLVTARCHO, qui vitam eius descripsit, teste. Cui quidem exercitationi commodissima erat Mieza, villa scilicet regia a vulgi frequentia remotior, otioque tranquillo satis idonea. ALEXANDRI M. vero splendore, dici non potest, quantum Medicina fuerit ad omnes gentes propagata. Aegyptus erat Graecis hominibus permixta, Alexandria ipsa, Aegypti metropolis, commerciis cum gentibus remotioribus erat accom-

vv) de Lege, §. I.

accommodata, eademque Indis per ſinum Arabicum nunc faciliora. Quo etiam tempore ſchola Alexandrina coepit eſſe florentiſſima. Nec minus reliqua per vniuerſam Aſiam expeditio, et Graecarum coloniarum vbiuis erectarum copia, Medicorum dignitatem auxit. Etenim poſtquam Graeci Macedones auſpicio ALEXANDRI M. totius Aſiae, aliarumque regionum potiti eſſent, quemadmodum omnia ad mores cultumque victoris ſeſe accommodare ſolent, ita religio quoque medica ab illo ipſo tempore per longe maximam orbis partem ſic inualuit, vt Aeſculapii atque Serapidis cultus vbique ciuitate quaſi donaretur. Alter Ariſtotelis diſcipulus, isque regio itidem diademate et purpura ornatus, PTOLOMAEVS erat PHILADELPHVS, Lagi cognomine dictus; vt alios, qui in minore vixerunt dignitate, mittam. Eos vero, a me impetrare nequeo, vt tacitus praeteream, quibus ALEXANDER, quum in maximo vitae diſcrimine verſaretur, ſalutem ſuam credere non veritus eſt, PHILIPPVM ACARNAN, CRITODEMVM, ALEXIPPVM praecipue, caſtra eius in Indiam ſecutum, cui verbis ad humanitatem compoſitis gratias egit ipſe Rex, ſcripta epiſtola, quod Peuceſtam a morbo reſtituerit, teſte PLVTARCHO. Nec valde dubito, ARABES ſimul cum armis litterarum ſtudia tractantes ad hunc referre temporis articulum: ſaltem ii commemoratione digni mihi videntur. Iis enim ſaeculis, quibus foeda barbaries ceteras fere nationes obduxerat, penes eos permanſit artis huius ſcientia. Deficiunt quidem hac in parte annales medici, et linguae ſuae difficultatibus inuoluta in bibliothecarum forulis latent, quae de medicorum hiſtoria gentis illius ſcriptores memoriae mandarunt. Speciminis autem loco ex ineditis eorum monimentis perſpicere licet, tanti ab illis habitam medicinam, vt non tam miniſtri, quam conſiliarii, atque adeo affines Regum, eſſent medici, et terrarum reditus, et vrbium praefecturae illis haud raro in mercedem cederent. In antiquo MS. Arab. Oſaibeae de vitis medicorum memoriae proditum legitur, *quindecies centena millia drachmarum* Imperatoris medico, annuo ſtipendio fuiſſe. Drachmas hic non Atticas, ſed Arabicas intelligi,

ligi, res ipſa indicat. GRAVIVS, veterem Atticorum drachmam grana 67. Anglicana, Arabicam vero $47\frac{4}{7}\frac{1}{0}$. exaequare annotauit. Vid. GREAVE'SS Diſcourſe of the Roman Denary p. 61. 115. D.D. MEAD in oratione Harueiana, p. 13. iſtud aes ad pecuniam in Anglia vſitatam exegit, eamque plus, quam *tricies mille librarum* ſummam conficere cognouit. Hae noſtra erunt computatione *centies ſeptuagies millia Imperialium*, quos ex Gallica moneta Anglis noſtri ſoluunt mercatores. Ingens ſane nimis et forſan vix credibilis haec principum videretur munificentia, niſi ipſi Regum affines apud Arabes habiti eſſent medici.

§. XVII.

IN Graecia vt huic etiam aetati Medicinae ſua gloria ſtetit atque eximia artis dignitas: ita ex meritis honeſtauit celeberrimos Duumuiros, HEROPHILVM Chalcedonenſem, atque ERASISTRATVM, maximum PLINII, lib. XIIII. cap. VII. teſtimonio, medicum. Horum, qui ſub initiis Antiochi ſoteris, Syriae regis, floruerunt, diſcimus exemplis, idem Medicae arti, quod et aliis liberalibus diſciplinis, olim vſu veniſſe, vt Profeſſores eius in diuerſas ſectas diſtinguerentur. Sectae enim Herophileorum et Eraſiſtrateorum, quae ab his auctoribus profectae ſunt, annos circiter CCLX eximia laude celebrabantur. Huius rei teſtem cito locupletem STRABONEM Geogr. lib. XII. ſub fin. cuius verba huc adſcribam: *Μεταξὺ τῆς Λαοδικείας καὶ τῶν Καρούρων ἱερόν ἐστι, Μηνὸς Κάρου καλούμενον, τιμώμενον ἀξιολόγως· συνέστηκε δὲ καθ᾽ ἡμᾶς διδασκαλεῖον Ἡροφίλειον ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος, καὶ μετὰ ταῦτα Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλαλήθους· καθάπερ ἐπὶ τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων ἐν Σμύρνῃ τὸ τῶν Ἐρασιστρατείων ὑπὸ Ἱκεσίου· νῦν δ᾽ οὐχ ὁμοίως τι συμβαίνει.* Inter multos igitur ac varios honores, qui medicis olim tributi ſunt, ſingularis ille eſt, quem a SMYRNAEIS, ii, qui alterutri harum ſectarum ſe addixiſſent, acceperunt, vt nomina illorum in NVMMIS, tanquam in illuſtri monimento, collocarentur. Hi enim, quo medicae artis profeſſorum famae ac dignitati conſulerent, eos magno numero cuden-

dendos curarunt; ſicut antiqua teſtantur rudera. Eiusmodi nummos Reu. EDMVNDVS CHISHVLL, S. T. B. dum Smyrnae commoratus eſt, ſibi comparauit, quos attentiori cura expendens, ex nominibus et figuris inter ſe collatis ad rem medicam pertinere, mox deprehendit. In patriam redux, eos cum D. D. RICHARDO MEAD, Regii Medicorum Collegii Londinenſis ſodali, communicauit, qui hinc occaſionem nactus eſt diſſertationem de NVMMIS quibusdam a SMYRNAEIS in Medicorum honorem percuſſis, elaborandi, quam poſtea orationi anniuerſariae Harueianae, in Theatro Regii Medicorum Londinenſium Collegii, de Medicorum apud veteres honore A. D. XVIII OCTOBRIS CIↃ IↃCC XXIII habitae, adiecit, Londinique apud S. BVCKLEY CIↃ IↃCC XXIIII 4. publicae luci expoſuit. xx) Quum haec diſſertatio, a nobis ſemel iterum atque ſaepius non ſine inſigni animi voluptate perlecta, in terris noſtris rarior ſit: iuuat potiora eius momenta recenſere. Duplex nummorum ſeries, aeneis tabulis inciſa, profertur: quarum altera medicorum nomina, altera varia Deorum ſalutarium ſimulacra repraeſentantur. NVM. I. tres exhibentur nummi, quorum in auerſa area ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΖΕΥΞΙΣ, SMYRNAEORVM XEVXIS, legitur. Is eſt ZEVXIS ille Herophileus, magnae iſtius prope Laodiceam ſcholae magiſter, et ſectae cuiusdam medicae auctor et anteſignanus, teſte STRABONE. NVM. II. duo exſtant nummi, in quorum auerſa parte ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΚΕΣΙΟΣ apparet. Hic vero eſt HICESIVS ſcholae Eraſiſtrateae in Smyrna vrbe magiſter, teſte eodem STRABONE. NVM. III. duo iterum ſunt nummi, in quorum altera conſpicitur area: Σ ΜΥΡΝΑΙΩΝ ΑΠΟΛΛΟΦΑΝΗΣ, id eſt, APOLLOPHANES ſeleucenſis, Antiochi M. medicus, auctore POLYBIO, Lib. V. NVM. IIII. quatuor inueniuntur nummi, quorum in trium aduerſa parte inſcriptum: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΑΤΡΟΔΩΡΟΣ, adaptato ſcilicet ad medicinae profeſſionem IATRODORI nomine; quartus autem habet: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΑΣΩΝ ΙΑΣΩΝΟΣ, hoc eſt,

xx) Conf. Acta Eruditorum Latina ad A. CIↃ IↃCC XXVI. menſ. April. p. 166. ſeqq.

est IASON IASONIS F. NVM. V. tres conspiciuntur nummi: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ inscripti. NVM. VI. quatuor adhuc nummi comparent. Primus inscribitur: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΣΕΡΑΠΙΩΝ, alter: ΠΑΣΙΚΡΑΤΗΣ, tertius ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΣ ΠΑΣΙΚΡΑΤΟΥΣ, h. e. METRODORVS PASICRATIS F. quartus, idemque vltimus: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΣ, Hermogenes Triccae, vrbe Thessaliae, patria quasi Asclepiadarum, natus. HOMERVS certe ita de hac canit vrbe, et ei vicina *Ithome*, ΙΛ. B. v. 729.

Οἱ δ' εἶχον ΤΡΙΚΚΗΝ καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν,
Τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπίε δύο παῖδε.

§. XVIII.

PRIMVS ZEVXIDIS nummus in aduersa area *caput muliebre laureatum* sistit, quod, reiecta eorum antiquariorum, qui APOLLINEM Ἰητρὸν muliebrem descriptum, contenderunt, opinione, HYGIAE, Asculapii filiae, Londinensis Medicus vindicauit. In hac confirmatur coniectura, quoniam cum Aesculapio, quicum eundem honorem nacta erat, coniuncta reperitur, siquidem in auersa area simulacrum AESCVLAPII, qui ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ ΖΕΥΣ dictus est, yy) eiusque, Iouis more, sedentis, caput strophio reuincti, palliati, smilam, seu gladiolum chirurgicum, manu sinistra tenentis, et dextram labio admouentis, conspicitur. Ab eius dextro latere baculi protensi apex, ante pectus astrum eminet. Idem astrum in IATRODORI et ATHENAGORAE nummis conspicitur, in HICESII vero, METRODORI, et omnibus, quos repraesentat, Erasistrateorum nummis abest; vnde suspicio nascitur, proprium Herophileae forsan scholae signum hoc fuisse astrum. In aliis, praeter idem muliebre caput, altera ex parte ISIDIS sacra, palmae nimirum ramus, et ex cauo aere manus sinistra deformata, porrecta palma, comparent. Tertium nummorum genus in aduersa area *caput turritum* Matris deorum,

SI-

yy) Conf. Bibliotheque Angloise, Tom. XII. Part. II. p. 494.

SIPYLENAE, tutelaris Smyrnaeorum deae, zz) nec non in auerſa ſimulacrum REGINAE ISIDIS, ſanitatis praeſidis, exhibet. Nummi hi omnes a pag. XXVIIII vſque ad XXXIIII recitantur; poſtea vero eorum ſequitur expoſitio, vna cum ſubiectis notis, iisque ex interiori antiquitate petitis p. XXXV vſque ad LVI, vbi diſſertatio feliciter explicit. Si quis hoc mouere dubium conetur, Aeſculapium, vt ſacerdotem potius, quam medicum, nomen ſuum in nummis inſcribendi habuiſſe poteſtatem: iis ita ſit ſatis, cum ISIDEM, tum AESCVLAPIVM, diuinos ſuos honores medicae arti primum debuiſſe. Itaque quum templis ſacrisque caerimoniis illos, tanquam Numina, Smyrnaei adornauerint, medicosque potiſſimum ἱερέας ſeu potius ἀρχιερέας ipſis elegerint: artis cauſſa, quam cum diis iſtis communem habuerunt, ornamentum vtrumque in eos collatum fuiſſe, non immerito coniicimus. Neque enim ſummi ſacerdotis dignitas perpetua, ſed annua tantum fuit, ſi LVCIANO credendum, qui de ſummo SYRIAE DEAE ſacerdote hoc diſerte teſtatur: Ἀρχιερεὺς ἄλλος ἑκάστου ἔτεος ἐπιγίγνεται. Vt igitur ſacerdotum AESCVLAPII magna erat apud Smyrnaeos excellentia: ita credibile, ſummo potiſſimum ſacerdoti, eique vrbis medico, celebratis ludis ſacris Aeſculapicis, ad conſeruandam dignitatis ſuae memoriam, permiſſam fuiſſe annuam poteſtatem nummos huc ſpectantes proprio ſuo nomine ſignatos emittendi. Is in ſacris

E Perga-

zz) Hinc fanum eius nobiliſſimum, μητρῷον Smyrnaeis dictum, ARISTIDI vero ναῶν ὁ κάλλιστος τῆς εἰληχυίας θεοῦ τὴν πόλιν. Eam vrbs vtraque iurauit in Smyrnaeorum et Magnetum foedere v.60. 61.71. Ὀμνύω διὰ γῆν καὶ τὴν μητέρα τὴν ΣΙΠΥΛΗΝΗΝ h.e. iuro Iouem, tellurem, et Matrem SIPYLENAM. Vbi in marm. Oxonienſi male vertitur: per terram. Nam διὰ in iurandi formulis alterum caſum ſecum habet, vt apud DEMOSTHENEM, διὰ πυρὸς ὀμνύειν. Vnde inter deos, quos S.C. et Principum Conſtitutionibus heredes inſtitui conceſſum fuit, enumerari reperimus *Apollinem Didymaeum, Dianam Epheſiam*, MATREM DEORVM SIPYLENEM, *quae Smyrnae colitur*. Vlp. Tit. XXII. §. 6.

Pergameni sophistae declamationibus Ἱερεὺς, nec non Ἀσκληπιακὸς κατ᾽ ἐξοχὴν dici videtur.

§. XVIIII.

A GRAECIS ad ROMANORVM tempora deuenientibus minus augusta, primo quidem adspectu, et parum honorifica, sese offert rerum medicarum facies. Ignobilem et seruilem medicorum, apud veteres olim Romanos viuentium, fuisse conditionem, vulgo creditur; et pulsos vrbe exulasse medicos, M. PORCIO CATONE censore, scriptis prodiderunt nonnulli. Haec in opprobrium artis prolata, quodnam habeant fundamentum, meae partes sunt disquirere. Vtar vero hac in re exploranda vtraque, quae in historia requiritur, virtute, ἀκριβείᾳ, atque distinctione: acturus primum de *origine medicinae Romanae*, hinc, quid de *eius exilio* statuendum mihi videatur: ac denique *conditionem* eiusdem curatius exponam. Spondeo etiam, me composita mente ad hanc cognoscendam caussam accessurum. Ad *originem* igitur medicinae Romanae quod attinet, eam vltimis iamiam temporibus perlatam esse Romam inuenio. Morbos enim, et sanitatis Praesides, mature suspiciebant Romani, febrem pro deo colebant, ipsique fanum, vel si DALECHAMPIVM aaa) mauis sectari, tria Romae fana, consecrauerant. Nec non priuatis morbis auerruncos deos, et Syluano deo, noctu puerperas vexanti, tres deas, INTERCIDONAM, PILVMNAM et DEVERRAM opponebant. Quo pacto, publica quadam calamitate in ciuium vitam ac valetudinem saeuiente, APOLLINI, AESCVLAPIO, SALVTI DEAE, dona deuota sint, quaeque caerimoniae obseruatae, ex nemine melius, quam ex LIVIO, Romanae historiae principe, intelligi poterit. Certe APOLLINI A.V.C.CCCXXI aedes deuouebantur: AESCVLAPIVM item EPIDAVRO Romam A.V. CCCCLX arcessitum, Epitomae docent Liuianae, Lib. XI. Maius dicam: DIONYSIVS HALICARNASSENSIS auctor

aaa) ad CIC. Lib. III. Cap. VII, de Nat. deor.

auctor eſt,contra vtramque luem,quae A. V. CCLXXXII et CCCI Romae graſſata ſit, nec medicamenta,nec medicos quidquam valuiſſe. Addit idem, propter curantium inopiam multas deſolatas familias. Ex qua narratione colligo, iam tum Romae medicos fuiſſe, eosque Graecia, vnde et totum Aeſculapii cultum petierant Romani, in vrbem perueniſſe. Verum hos in arte non nimis profeciſſe, eiusque publica nulla edidiſſe ſpecimina, iudico. Iam igitur certum eſt, hos Graecos fuiſſe, quoniam a Graecis omnis ſcientia Romam translata fuit. Quum vero ipſum Graecorum nomen Romanis eſſet odioſum: vix credibile videtur, homines ingenuos, et apud ſuos dignitate florentes, quaeſtus ergo Romam migraturos, ibidemque ludibrio populi ſeſe expoſituros fuiſſe. Vnde mihi veriſimilius fit, humiles potius ſeruos medicorum Graecorum Romam conceſſiſſe, vilisſimo in pretio habitos. Sane quum medicina gymnaſtica oriretur, homines erant, qui primo tempore, medicorum iuſſu ac praeſcriptis,frictiones,ſudationes,vnctiones,balnea,diſtorſorum repoſitiones, fractorum vulnerumque curationes,adminiſtrabant, vtpote viliora,medicique perſona tantum non indigna negotia. Hi erant ſeruili conditione,vocabanturque reunctores,aliptae;tum vero lucrum aucupaturi,ſuis auſpiciis, talia peragebant,mox Patroliptarum, mox medicorum, affectantes nomen. HIPPOCRATES etiam inter medicorum ὑπηρέτας, *ſeruos* diſertis numerat verbis,eosque experientiam magis, quam rationem, ducem atque magiſtram conſectatos, enarrat. bbb) Hine,dic, quaeſo, mihi, digni erant,qui medicorum, i. e. arte excellentium nomine honorarentur? Hoc mihi quidem nemo perſuadebit, etſi omnem nauauerit operam, vt me hanc in opinionem adducat.

§. XX.

PRIMVS autem e medicis in Vrbe artem publice eruditeque profeſſus eſt ARCHAGATHVS, Lyſaniae filius, qui

bbb) de Legibus, IIII. p. 563. b. 537. a.

L. AEMILIO et M. LIVIO COSS. A. V. IO XXXV, Peloponneſo relicta, Romam ſua ſponte ſe contulit. Cui vix aduentanti tantus honor a S. P. Q. R. habitus eſt, vt *ius Quiritium ei datum ſit, et taberna in campito Acilio emta ob id publice.* ccc) Sic artem, cuius luculenta ſpecimina ARCHAGATHVS haud dubie dederat, meritiſſimis proſequebantur praemiis. Ita capio PLINIVM lib. XXVIIII. Cap. I. ſcribentem, populum Romanum ante hoc tempus vltra ſexcentos annos medicis, h. e. viris in arte expertis, caruiſſe. Iam demum medicina in formam artis redacta Romam peruenit: ſerius certe, quam diſciplinae vtiliſſimae poſtulauit neceſſitas, *rudi ſcilicet et bellicoſa ciuitate non magnopere liberalibus diſciplinis* vacante. ddd) Nec Grammaticam quidem aut Poeticam, ante annum quingenteſimum excoluerunt Romani. Atque hac ratione viam mihi paraui de *medicina exule*, quaeſtionem, calumniam rectius dixerim, paucis expediendi. Nulla certe antiquorum annalium fide, nullis veterum monimentorum indiciis, hoc nititur commentum. Primus, quod ſciam, in vulgus edidit, vaniſſimus ille de vanitate ſcientiarum ſcriptor, CORNELIVS AGRIPPA, eee) quem ſecuti ſunt alii, medicae diſciplinae indigni aeſtimatores. Anſam vero ad hoc fingendum dedit allegatus PLINII locus, vbi ſcriptor, *populum medicinae auidum, eam expertam tandem damnaſſe*, adductis etiam CATONIS ad MARCVM F. aduerſus hanc artem dicteriis, memoriae mandauit. Ex his verbis nego ſequi, tantum valuiſſe, aut atrocem animum, aut auctoritatem CATONIS, vt medicos Vrbe pelleret. Rem, prout hiſtorici narratio fert, eloquar atque explicabo. CATO Graecos omnes inueterato afficiebat odio. Romani omnes Graecis parum fauebant, ex antiqua, neſcio qua, vaticinatione certiores redditi, magna eos mala quandoque Romae illaturos. Erant inter Graecos, qui Romanos barbaros dicebant, et ſpurcius eos, quam alios, opicos appellatione foedabant. Romae vbiuis

ccc) PLINIVS H. N. Lib. XXVIIII. Cap. I.

ddd) SVETONIVS, Lib. de Illuſtr. Gramm. initio.

eee) Cap. LXXXIII.

vbiuis leue infidumque. Graecorum habebatur ingenium. A multo iam inde tempore medicorum ὑπηρέται stupidi artisque ignari plurima, cum hominum periculo, experimenta fecerant, quaestus cupidi, et pretium vitae humanae constituentes. Nimiam et ab artis praeceptis abhorrentem secandi vrendique saeuitiam exercuerant, medicinamque in odium adduxerant, quasi non alio, quam carnificinae, loco habenda foret. ARCHAGATHI igitur aduentus, eiusque ars spectatissima, tanto iis laetior acceptiorque initio erat, quo magis illius erant pertaesi carnificinae. At successu temporis factum, vt et hic vir artis suae, vt tum erant tempora, callentissimus, certis vlceribus ac vulneribus eandem secandi vrendique curam, quam tamen ipsa imperauerat ars atque misericordia, opponeret: istorum eorundem hominum forsitan vsus opera. Cuius igitur ars quum etiam hominum Romanorum exspectationi non semper faceret satis; quandoquidem OVIDIO canente: fff)

Non est in medico semper, releuetur vt aeger,
Interdum docta plus valet arte malum:

eam ita expertam tandem damnabant, nihili pendebant, et aspernabantur. Confundebant eos, qui mercede, rudi Minerua, manu infelicissime curabant, cum eo, qui artem non semper feliciter succedentem erudite sagaciterque colebat. Hunc igitur non minus, quam illos, suspectum habebant, quasi in perniciem Romanorum coniurauerint; maxime quum experientia iam diuturna edocti essent, multos iam homines ea curatione interiisse. Haec ratiocinandi ratio nec CATONIS rigore, nec populi indigna erat imperitia. Sed licet hac CATONIS, hominis superciliosi, aetate, non perpetua fuerit medicinae fortuna: faustiora tamen breui sidera eidem illuxerunt. De his deinceps mihi dicendi locus dabitur.

§. XXI.

NVNC demum, *an seruilis fuerit medicorum apud Romanos*

fff) Lib. I. de Ponto Epist. III. v. 17.

manos degentium conditio, deſcriptius oſtendendum. Sunt qui hos omnes ſeruos fuiſſe, opinantur, vt ROBERTELLVS, vna cum aliis eidem ſententiae patrocinantibus. Clariſſimus autem vir, IACOBVS SPONIVS, Miſcell. erud. antiq. p. 144. medicinam Romae profeſſos cenſet ingenuos omnes, et libertos fuiſſe, ac indigne fert, ROBERTELLVM, eiusque ſequaces, adſerere, *Romae tantum ſeruos medicinam exercuiſſe.* In qua lite dirimenda omnium cautiſſime, niſi nos omnia fallunt, verſabimur, ſi medicos a medicaſtris cum cura diſcreuerimus. Primi igitur medicaſtri Romani, id quod paullo ante ex hiſtoria retuli medica, erant ſerui, abiectiſſimaeque conditionis homines. Hos etiam poſtea ſemper, vt fieri ſolet, inter vilia mancipia exſtitiſſe, non dubito. Ad medicos vero quod attinet, hi erant partim ingenui, partim ſerui, iique melioris indolis. Primus, qui ingenuis viam parauit, ARCHAGATHVS erat, vir ſine dubio liber ac honeſtus. Huic eidem rei argumento ſunt SEXTIVS NIGER, IVLIVS BASSVS, CAIVS VALGVS, CORNELIVS CELSVS, MACER, SCRIBONIS LARGIVS, aliique medici omnes ingenui. Nec vero ſeruis artis medicae cultura prorſus erat interdicta. Eadem ſcilicet fata medicinae fuerunt, ac liberalium litterarum, quae maxime quidem ingenuos decebant, in vniuerſum autem ſeruos, ſi ingenio valerent, ob merita manumittendos aliquando, non excluſerunt. Neque enim exiſtimandum eſt, eos poſt manumiſſionem demum litterarum ſtudiis initiatos fuiſſe. Ac diuites quidem Romae in ceteris ſeruis vrbanae familiae et medicos habuiſſe, praeter alios etiam PIGNORIVS docet in commentario de ſeruis: quos SENECA ggg) *domeſticos et familiares medicos* appellat. Eiusdem huc pertinet locus ſat celebris: hhh) *tenebatur incluſus Domitius, imperauitque medico, eidemque ſeruo ſuo, vt ſibi venenum daret.* AVGVSTVS in epiſtola ad Agrippinam: iii) *Mitto praeterea cum eo*

ggg) de Conſtantia Sapientis initio.
hhh) Lib. III. de Benefic. Cap. XXIII.
iii) SVETONIVS in Caligula cap. VIII.

eo ex seruis meis medicum. His seruis si fides adfuisset integritasque, hac via ad libertatem emersere, manumissi a Dominis suis, et maioribus rebus plerumque admoti.

§. XXII.

EVNDEM in censum referri ANTONIVS MVSA meretur, qui, postquam eius opera ex ancipiti morbo conualuerat OCTAVIVS AVGVSTVS, statuam, aere collato P. R. L. M. Q. posuit, referente SVETONIO in vita AVGVSTI, cap. LVIIII. AVGVSTVS eidem quoque ius annuli aurei et immunitatem, nec ipsi solum, sed omnibus medicinam profitentibus, in posterum tempus concessit, DIO H. R. Lib. LIII. sub finem. Errat SPONIVS ex VI uiratu Augustali Charmi Medico tributo concludens, quod munus istud inter prima ciuitatium officia emineret, eum ingenuum et nobilem fuisse. Namque ad hunc eundem aditus nec libertis erat praeclusus, quin potius illis etiam delatus, atque aere saepius redemtus; id quod sequens ex MERCVRIALIS variis lectionibus Lib. III. petita, inscriptio declarat:

P. DECIMVS. P. L. EROS
MERVLA, MEDICVS
CLINICVS, CHIRVRGVS
OCVLARIVS. VI. VIR
HIC PRO LIBERTATE DEDIT H. S. I.
HIC PRO SEVIRATV IN REMP.
DEDIT, H. S. ∞. ∞.

SPONIVS iam notatus omnes Romae medicos ingenuitati asserturus, a vero saepius recessit, τῇ ὑποθέσει δουλεύων. In hac enim inscriptione:

M. LATINIVS
MEDICVS
OCVLARIVS.

e Maluasiae Marmor. Felsin. litteras M. L. post LATINII nomen, libertinae conditionis notas, detraxit. In hac

M. ALLIVS PAMPHILVS
MEDICVS.

MALLIVS, cum IVSTO FONTANINO in Antiquitatibus Hortae, explosa interpunctionis ad praenomen distinguendum

dum notula, legendum. Inde colligendum, illum e ſeruorum grege, nec ciuitate adhuc donatum fuiſſe, quum praenomine, quo omnes vtebantur ciues, careret. Non igitur ars erat ſeruilis apud Romanos medicina, ſed liberalis et tanto in honore, vt etiam ſeruis et exili ſorte hominibus, qui in ea colenda multum poſuerant operae, libertatem ſaepe daret, et magnas opes. Tali erant conditione CALPVRNIVS ASCLEPIADES, qui a diuo TRAIANO ſeptem ciuitates impetrauit. IO. SPONIVS, Recherches curieuſes Diſſ. XXVI. inſcriptionem hac de re affert, in eo iure meritoque vituperandus, quod liberalitate non temere fingenda ſeptem vrbium imperium ab Imperatore ipſum obtinuiſſe, hinc concludat. Hic potius genuinus illius ſenſus eſt, hunc Aſclepiadem, e gente Calpurnia manumiſſum, praeter Romanae, ſex aliarum ciuitatum iura ab Imperatore obtinuiſſe.

§. XXIII.

QVAE quum ita ſint, perſpicuum eſt, mediam nos viam tutius elegiſſe, atque, non inuita veritate, credere, medicinam et ab ingenuis ac nobiliſſimis viris cultam, et a ſeruis litteratiſſimis exercitam fuiſſe. Hinc HIPPOCRATES inter medicorum ὑπηρέτας, ingenuos etiam numerat, qui artem cum rationibus a magiſtris diſcunt. Nec M. T. CICERO medicinam inter honeſtas artes referre dubitauit, Lib. II. de Officiis Cap. XLII. Hos peregrinos IVLIVS CAESAR, Vrbi, bellis ciuilibus exhauſtae, priſtinam copiam redditurus, vt apud SVETONIVM eſt cap. XLII. *omnes medicinam Romae profeſſos, ciuitate donauit.* Principum medicis annua ſtatuebatur merces. Iis autem, referente lib. XXVIIII. Cap. I. PLINIO, *imputauit Stertinius, quod quingentis ſeſtertium millibus contentus eſſet, quum ſexcenta quaeſtu Vrbis ſibi eſſe, numeratis domibus oſtenderet.* Ipſe vero et frater eius ſua pecunia Neapolin operibus exornarunt, et tamen *cenſus trecenties centena millia ſeſtertium heredi reliquere.* Omitto plura exempla memorare, neque Caſſios, Calpetanos, Arruntios, Albutios, Rubriosque ſiſtam, Romana nomina, quae profeſſione medicinae et opibus cla-

rue-

fuerunt. In nummis Rubriorum, quum medicinae laude olim floruerint, DEAE SALVTIS, vna cum angue, fignum ideo confpici, vero fit fimile. Vt adeo mirum fit, in iftis nummis explanandis neque PATINVM atque VAILLANT, viros de re nummaria praeclare meritos, hanc arti fuae adeo honorificam attuliffe explicationem. Nec obftat, alias etiam familias, vt IVNIAM et ACILIAM, non medicinae, fed publici negotii cauffa, atque adeo ipfos Imperatores, eam fuis infcripfiffe nummis. Certum enim eft, Rubriam gentem medicinae gloria fulfiffe, eam vero HYGIAM, Aefculapii filiam, pagani homines, vt ARNOBIVS Lib. IIII. ineunte refert, *in Superiorum cenfum* cum Concordia, Pace, Victoria, et id genus aliis, *retulerunt*, aris et magnificis delubris, tanquam numina, religiofe venerantes, quod ibidem ille egregie confutauit. VARRO etiam Lib. III. de LL. Cap. X. SALVTEM in Deabus numerat. De *Hygia*, Graeco nomine, fupra infcriptionem vidimus: de SALVTE, Latino interpretamento, vnicam addimus CXIIII. REINESII ex claffe I. AESCVLAPIO EPIDAVRIO ET SALVTI: vbi focietas numinis declarat, quae SALVS intelligatur, videlicet fanitas fiue falubritas, cui diua illa praefidere credebatur. Confirmat infcriptio CXXIII. eiusdem claffis: AESCVLAPIO ET SANITATI. In fumma, tam fplendida Romae fortuna erat medicorum, vt etiam Imperatorum faepe amici effent ac familiares, fiue primi et fecundi loci, feu inferiorum effent ordinum, prout ingenui vel manumiffi, ob infignem artis peritiam honore digni erant. Ex dictis diiudicanda, quae CONGERS MIDDLETON, S. T. P. Academiae Cantabrigienfis Protobibliothecarius, vir elegantis ingenii, protulit in differtatione de Medicorum apud veteres Romanos degentium conditione, qua contra Viros celeberr. IAC. SPONIVM, et RICH. MEADIVM, M. D. D. feruilem eam fuiffe oftenditur. Huius accuratam recenfionem in ACTIS ERVDITOR. LIPS. AN. CIϽ IϽCC XXVII menf. Martii p. 126. feqq. et AN. CIϽ IϽCC XXVIII menf. April. p. 182. feqq. inuenire licet. Haec enim ad controuerfiam fpectant, quae de medicorum honoribus in Britannia conflata eft.

F §. XXIIII.

§. XXIIII.

HI vero ſeruorum medicorum honores, tantum abeſt, vt medicinae dedecus concilient, vt magno potius eidem ſint ornamento. Erectior enim indoles hominis eſt liberali diſciplina digni. Vt igitur, ſi ingenium fauiſſet, nec litterarum ſtudia ſeruis erant interdicta, vt eſſent amanuenſes, anagnoſtae, a bibliothecis: ita, cur a medicina debuiſſent auocari, ego quidem cauſſam perſpicio haud ſane vllam. Erant hi potius neceſſarii, et cuique familiae, ſi quis in morbum incideret, ſtatim ad manus. Ac initio quidem in Vrbe bellicoſa vulnerum medici ac chirurgi in pretio fuiſſe videntur; id quod ARCHAGATHI, ciuitate et taberna publiee emta donati, patere exemplo, mihi perſuadeo. Paullatim vero etiam medicina clinica inualuit, et iidem, qui antea manu tantum curauerant, medici, morbis etiam internis medebantur, et in medicorum clinicorum cenſum veniebant. Nullum ergo idoneum antiquitatis teſtimonium in medium proferre valeo, vnde concludendum, medicos inter et chirurgos Romae, ante CAESARVM tempora, diſtinctionem, eamque in primis ratione vitae conditionis ſpectatam, obtinuiſſe. CORN. CELSVS, qui hac partitione vſus eſt, TIBERII, vt multi cenſent, certe CAESARIS vixit temporibus. Nobis etiam, praeeunte in artis medicae hiſtoria DAVIDE CLERICO, dubium videtur, an iſta partitio CELSI aeuo reuera in vſu fuerit. Id modo ſibi voluit ille, medicinam ita diuidi debere. Vbi tamen hoc vltro damus, medicos quosdam vni medicae artis parti maiorem, atque adeo ſeparatam, deſtinaſſe operam, aliosque morbis, alios vulneribus, et alios denique oculis curandis vacaſſe, nec tamen plane ab internis medicamentis, id quod nec hodie fit, ſeſe abſtinuiſſe. Idem iam HIPPOCRATIS COI factum erat aetate, vt CICERO refert lib. III. de Orat. cap. XXXIII. indeque credibile eſt, idem tum quoque Romae vſu eueniſſe. Hinc toties in antiquis inſcriptionibus ſerui medici, chirurgi, ab oculis, clinici, aliique memorantur. Nec vero omnis haec ars ſeruilis fuit, ſed ab ingenuis etiam et nobiliſſimis ingeniis exercita. Ii ſerui, qui erecta indole incitati, genuinam medicam artem, rationis et experientiae bene-

beneficio, colebant, ſi non eodem plane, ſimili tamen, quum per ſcientiam ſuam ad libertatem emerſiſſent, perfruebantur honore ac dignitate. Sic dum p. 143. numero VII ILLVSTRIVS CELADIANVS aliquem recitat, TI. CAESARIS AVG. SER. is non ſimpliciter *medicus*, ſed, adiecta conditionis nota, MEDICVS OCVLARIVS vocatur, idemque CHIRVRGVS OCVLARIVS apud GRVTERVM p. 400. n. 7. appellatur. En ſat amplam dignitatem, ſi non ingenui ſtatus, libertinitatis tamen, teſtimonium, coniunctam p. 416. n. 8. MEDICVS OCVLARIVS SEX. VIR. COL. IVL. FANESTRIS. Diſcernendi igitur in hac cauſſa ii ſerui, qui ingenuam a natura fautrice nacti erant indolem, quique eandem ſecuti, medici honoratiores euaſerunt, ab aliis haud paucis ſeruis, qui humi reptantes, ad libertatem adſpirare haud poterant, et nonniſi officia medicorum ſeruilia faciebant, per quae PROPERTIVS, Lib. IIII. El. X. ea intelligit officia, quibus maxime corpus exercetur, quaeque in opere mercenario et ſeruili verſantur. Patet ergo, quo ſenſu lib. IIII. decret. L. I. codic. de decret. decur. liberalium ſtudiorum antiſtites, et qui medendi cura funguntur, ſeiungantur. Nec video, quomodo clariſſimus Academiae Cantabrigienſis doctor, MIDDLETONIVS, a liberalibus diſciplinis artem medicam ſemper diſtinctam fuiſſe, hinc euincere valeat. Idem ex Lib. XXVI Princip. de oper. libert. eandem tenuiſſimam medicorum conditionem, nunquam, licet tentet, eliciet. „Vbi medicus li-„ bertus, quod multo plures ſibi *imperantes* habiturum puta-„ ret, ſi liberti ſui medicinam non facerent &c.„ legitur. Vndenam, quaeſo, probabit, *medico imperare* veteres pro *medicum aduocare* dixiſſe? Stilo potius Romano *medicis imperium* tribuitur. PLINIVS Panegyr. L. XXII *aegri quoque, neglecto medentium* IMPERIO, *ad conſpectum tui, quaſi ad ſalutem ſanitatemque prorepere.* IMPERIO, i. e. PRAESCRIPTO, ſiue PRAECEPTO. Vt vero hodie accidit, ſic olim erat. Aegri medicorum nolebant parere imperio, ſed medicis aegri imperare cupiebant.

§. XXV.

SERVATA medicorum dignitas et aucta fuit a CAESARIBVS. Amplum in Vrbe *Collegium* AESCVLAPII et HYGIAE fuit, LX

virorum, cuius leges laudatus SPONIVS Sect. II. Art. XI. ex Romano marmore descripsit exposuitque, quod vtique in honorem medicinae institutum fuerat. Immunitate gauisi sunt, ab ANTONINO et DIOCLETIANO, MAXIMIANOQVE A.A.A. concessa, lege I. et V. Cod. de Professorib. et medicis. Quid quod *medicis et philosophis, ne hospitem reciperent, a principibus fuisse immunitatem* indultam, Imperatores VESPASIANVS et HADRIANVS rescripserunt Leg. vlt. §. vlt D. de mun. et hon. In primis CONSTANTINVS M. Leg. I. Cod. Theod. de Medicis et professoribus, *medicos grammaticos et professores alios litterarum, immunes esse cum rebus, quas in ciuitatibus suis possident*, praecepit. Interpolauit legem TRIBONIANVS et *doctores legum*, quos posthabuerat CONSTANTINVS, adiecit; etiam *de salario reddendo* admonuit. Contra restrinxisse ad solos paene *archiatros* videtur, quae CONSTANTINVS omnibus medicis concesserat. *Medicos*, inquit, *et* MAXIME *archiatros, vel ex archiatris* etc. Sed, quidquid huius rei est, ortum habet ex confusione trium diuersarum legum CODICIS THEODOSIANI, eodem titulo, sub diuersis coss. latarum, quas in vnam conflauit TRIBONIANVS, quasi vno tempore latas, quum, ceteris coss. praeteritis, solos primae nominauit, quod sollemne eidem est, et saepius castigatum ab IACOBO GOTHOFREDO, viro non minus historiae et antiquitatis, quam legum Romanarum consultissimo. kkk) Deinde, post hos omnes IVLIANVS, qui, nisi nominis maculam fixisset hostile erga CHRISTI amicos odium, inter sapientissimos Imperatores iure censeretur, non sine honorifico vtilitatis artis medicae testimonio, superiorum Principum decreta de Medicis, lege lata, sanciuit, eosque a curialibus muneribus liberos esse voluit. Conf. IVLIANI Epistol. Sed de medicorum honoribus apud populum, terrarum orbis dominum, satis, opinor, dictum fuit.

§. XXVI.

EXISTIMAREM, huic proposito meo quidquam defore, nisi

kkk) Vid. CHRISTOPHORI CELLARII Origines et Antiquitates medicae, CIↃ IↃCXCVI Halae in publica dissertatione propositae, §. XXII.

nisi de APOLLONIO illo TYANENSI, qui saeculo P. C. N. I. claruit, nonnulla commentarer. De hoc vero nihil hodie nobis notum esset, nisi IVLIAE, SEPTIMII SEVERI, coniugis, iussu, quae DAMIDIS, si fides homini, qui eos offerebat, commentarios nacta erat, PHILOSTRATVS, insignis Sophista, hoc suscepisset negotium, vt expolitos ederet. De his nitide publicandis egregie meritus est, qui eos ex MSS. CODD. recensuit, notis perpetuis illustrauit, ac versionem totam paene nouam adiecit, GOTTFRIED OLEARIVS, CIƆ IƆCC VIIII. Dici non potest, quam anilibus fabulis, insulsisque narratiunculis, referta ista sit vitae descriptio. Vt adeo, me quidem iudice, illi, qui veritatem amant, vtilitatem sibi polliceri nequeant tantam, quantam Graeci sermonis, elegantissimaeque Atticae διαλέκτε studiosi. His enim non solum ARISTOPHANES, veteris Comoediae facile princeps et scriptor Ἀττικώτατος, et, qui praeter hunc purioris Atticismi rationem habuerunt, prisci Graeciae oratores, atque ex historicis, THVCYDIDES et XENOPHON, diurna sunt nocturnaque manu versandi, verum ii etiam, qui e recentioribus veterem Attice loquendi modum imitati sunt, idcircoque Atticistarum nomine celebrantur, quibus et PHILOSTRATVS annumerari debet. Sed hoc quoquo modo sese habet, meum exigit institutum, vt medica APOLLONII merita, eique hoc nomine decretos honores, suffragante veritate, paucis exponam verbis. Hoc statim perspexi, libereque adfirmo, antiquae dignitati Medicinae nihil decedere, etiamsi res huius hominis gestae in historia medica non legerentur. Is PYTHAGORAE mores ac medendi rationem in orbem reuocauit, quae non abhorrebat ab incantationibus, aliisque superstitiosis caerimoniis, quibus fauebat doctrina de spiritibus et animabus defunctorum, in aere circumfuso tantisper oberrantibus, donec nouis includantur hospitiis. Inde manauit porro praxis expiationum, lustrationum, et id genus alia theurgica, aut, si mauis, magica. Neque caret probabilitate, eum inter Aesculapii sacerdotes et philosophos Indos, qui morbos expellere edocti erant, a iuuentute versatum, multa ab iis arcana didicisse. His igitur instructus praesidiis, ad PYTHAGORAE exemplum, varias instituit peregrinationes, et forte haud paucis sanitatem restituit. Hac via RENATI PYTHAGORAE sibi conciliauit opinionem,

et pro miraculis eiusdem curationes homines habuerunt superstitiosi.

§. XXVII.

SED de Ἀποθεώσει, quam quidam eruditi viri APOLLONIO vindicant, actum et conclamatum esse puto. Verba PHILOSTRATI, quae ex illius Apologia coram DOMITIANO edita petunt, nihil probant. Postquam enim AVGVSTVS quaerit: τοῦ χάριν οἱ ἄνθρωποι θεόν σε ὀνομάζουσιν; lll) *Cur Deum te homines vocant?* Respondet ille, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἀγαθὸς νομιζόμενος Θεοῦ ἐπωνυμίᾳ τιμᾶται. *Quoniam vir omnis, qui bonus existimatur, Dei cognomine honoratur.* In eadem Apologia suspicionem aut flagitatae, aut a quoquam receptae, Ἀποθεώσεως, de se propulsat: οὐδ' ait, οἶδα πόλιν οὐδεμίαν, ἐν ᾗ ἔδοξε ξυνιόντας Ἀπολλωνίῳ θύειν. *Nec ciuitatem noui vllam, vbi decretum fuerit, vt publice Apollonio sacra fierent.* Ex quibus verbis hoc tantum colligendum, priuatos, eosque diuinos in sensu improprio dictos, eidem adhuc viuo tributos honores. Aut PYTHAGORAE amici tam excelse magnificeque de se sunt locuti: id quod SCHEFFERVS multis euicit testimoniis; mmm) aut ipsi superstitiosi, iidemque priuati homines, ob mirabiles θεραπείας DEVM nominarunt. Sic etiam LATINI beneficum ac seruatorem DEI appellatione ornant. Ita CICERO ad Quir. post Red. cap. V. *Lentulus Consul, parens, DEVS, salus nostrae vitae, fortunae.* CVRTIVS VII. VIII. 26. *Si DEVS es, tribuere mortalibus beneficia debes, non sua eripere.* Plura eiusmodi exempla dabunt, praeter TERENTIVM, alii probatioris notae scriptores. Ea testimonia, quae ii, quibus APOLLONII Ἀποθέωσις post eius fata placet, adducunt, omni quoque probandi vi destituuntur. In fabulis numero, quae de templis, Tyanensi ac Ephesino, in honorem eius erectis, narrant. Non nisi hoc ex illis probare poterunt, in fanis ac museis APOLLONII effigiem a quibusdam honoris ergo fuisse appensam. Ἀποθέωσιν vero atque miracula ii falso nefarioque conatu iactarunt, qui saeculo III atque sequentibus facta magnorum inter paganos heroum cum CHRISTI componebant miraculis, vaferrimi homines,

lll) Lib. III. Cap. VII. p. 32.

mmm) de natura et constitutione philosophiae Italicae cap. VII. p. 41.

nes, HIEROCLES, IVLIANVS, EVNAPIVS, aliique. Tantum certe is EVNAPIO, magni nominis ſophiſtae, ſui admirationem, religionemque incuſſerat, vt PHILOSTRATVM, celeberrimum vitae APOLLONII panegyriſtam, vituperauerit ille, quod ΒΙΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ inſcripſerit opus ſuum, cui titulum iure meritoque facere debuiſſet, ΕΠΙΔΗΜΙΑ ΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΘΕΟΥ, DEI AD HOMINES ACCESSVS. nnn) Qua quidem appellatione veteres theologos aduentum D. N. I. C. in carnem deſignauiſſe, SVICERVS annotauit Theſaur. Eccleſ. Tom. I. f. 1136. Nobis igitur hoc tantum dari poſtulamus, ob medicinam Pythagoraeam magnam ſibi peperiſſe famam APOLLONIVM illum Tyanenſem.

§. XXVIII.

Adiicimus poſtremo loco ANTIQVOS CHRISTIANOS, qui ſuum erga Medicos honorem et verbis honorificis, et re ipſa declararunt. Iuuat vnum Graecae Eccleſiae doctoris citare teſtimonium, idemque perſpicuum et antiquitatē venerandum. GREGORIVS, Epiſcopus Nazianzenus, artem *ἰατρικὴν* appellat *Θαυμασίαν*, ooo) admirabilem, fratremque ſuum CAESARIVM operam ei iuſſu Patris dediſſe, commemorat, atque hunc fratrem ſuum tantam in ea ſibi peperiſſe gloriam ſcribit, vt peritiſſimi quique primas ipſi concederent. Quum Byzantini ab Imperatore per Legatos peterent, vt vellet vrbem principem viro eruditorum principe ornari, atque ſic ad ceteras nouae vrbis laudes addere, *τῷ Καισαρίῳ καλλωπίζεσθαι καὶ ἰατρῷ καὶ οἰκήτορι vt* CAESARIO, *et Medico et ciue, ornaretur:* hoc quoque factum eſt. Theſaurorum regiorum cura ipſi demandata fuit, et Chlamydem geſtare eidem licuit. Plurima eiuſmodi Patrum loca, in quibus DEVS et SALVATOR cum Medico comparantur, aliasque in honorem Medicorum editas confeſſiones, ELIAS VEIELIVS, theologus Vlmenſis, collegit in *diſſertatione Epiſtolica de ſumma dignitate et praeſtantia ſtudii Medici iuxta mentem ductumque* S. S. *Graecorum et Latinorum Patrum ad* V. E. Dn. IO. CASP. BEVTTELIVM exarata editaque Vlmae, CIƆ IƆC XCII. Quin etiam medici quidam olim ab Eccleſia priſca pro ſanctis habiti ſunt,

nnn) de vitis philoſophorum p. 11. Conf. G. OLEARII notae ad PHILOSTRAT. de vita Apollonii l. VIII. C. XXVIIII, n. 2. f. 396.

ooo) Orat. X. quae eſt funebr. in laud. Caeſar. citante VEIELIO.

ſunt, inter quos S. AEMILIANVM, S. ALEXANDRVM, S. ANTHIOCVM, S. ANTIOCHVM, S. ANTONIVM, S. CYRVM, S. CAESARIVM, S. CODRATVM, CORINTHIVM, S. S. COSMVM ET DAMIANVM, S. DIOMEDEM, S. DIONYSIVM, S. EVSEBIVM, S. GENNADIVM, S. HILDEGARDEM, S. IOACHIMVM IAPONENSEM, S. IO. DAMASCENVM, S. IVVENALEM, S. S. LEONTIVM ET CARPOPHORVM, S. LVCAM EVANGELISTAM, S. NICERETAM, S. ORESTEM, S. PANTALEONEM, S. PAPILIVM, S. PHILIPPVM, S. SAMSONEM, S. SANCTVM, S. THEODOTVM, S. THEODOSIAM, S. VRTICINVM, S. ZENOBIVM, recenſuit C. B. CARPZOV in diſſertatione, Medicos ab Eccleſia pro ſanctis habitos ſiſtente, Lipſiaeque CIϽ IϽCCVIII publicata. In his numeratur CAESARIVS paullo ante laudatus non, vt opinor, immerito. Is enim noluit, enarrante I. C. GREGORIO, CHRISTI abiurare diſciplinam, quamuis a IVLIANO imperatore maximis eſſet pollicitationibus incitatus. Dignae ſunt, quae huc tranſcribantur, ſententiae aeternitati conſecrandae: *Quum magnis quotidie dignitatibus ornaretur, maioribus tamen, ac iam in ſpe poſitis, dignus habebatur, tum ab ipſis Imperatoribus, tum ab omnibus iis, qui primas ſecundum eos tenebant.* HOC *vero* MAXIMVM *eſt, quod non commiſit, vt a gloria, aut ab iis, inter quas verſabatur, deliciis, animae ſuae nobilitas corrumperetur. Quin potius, quum multa et magna ipſi ſuppeterent, ad dignitatem tamen hoc* PRIMVM *erat, quod* CHRISTIANVS *et eſſet, et nominaretur: ſic, vt* alia omnia cum hoc vno collata ludus quidam ac nugae ipſi eſſent. *Alia enim ab aliis etiam ludi poſſe, non ſecus atque in ſcena, quae celerrime et figitur et diſſoluitur, imo facilius fortaſſe deletur, quam conſtituitur; vt ex multis huius vitae mutationibus et proſperitate ſurſum ac deorſum labente, perſpicere licet;* PIETATEM *vero bonum vnum proprium eſſe, quodque tuto permaneat.* Quae elegantiſſima verba vt finem harum primitiarum Academicarum ornarent, lubens meritoque volui. Quod reliquum eſt, DEO IMMORTALI de conceſſis ad hunc laborem viribus deuotiſſimas perſoluo gratias, eidemque ſtudia mea in poſterum quoque commendo. Te vero, LECTOR BENEVOLE, oro atque obſecro, vt humano TVO ſuffragio ad maiora me tentanda excites, et huic petitioni locum relinquas, quam HORATII, poetae lyrici, malo, quam meis, exprimere verbis:

Si quid nouiſti rectius iſtis,
Candidus imperti; ſi non, his vtere mecum.

(o)